

**GREENLAND
MINERALS A/S**

Greenland Minerals A/S
Kuannersuarni suliniut
Inuiaqatigiinni piujuaannartitsineq pillugu nalilersuineq (VSB)
Teknikkitaqanngitsumik eqikkaaneq

Decembari 2020

Shared Resources Pty Ltd

IMARISAA

1. TEKNIKKITAQANNGITSUMIK EQIKKAANEQ	3
1.1 Siulequt	3
1.1.1 Allaaserisap siunertaa atorreqarfissaalu	3
1.1.2 Suliniutip nassuiarnera	3
1.1.3 Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersueriaaseq	5
1.1.4 Sumiiffiit misissuiffigineqartussat piffissatigullu killilersuinerit	8
1.1.5 Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermi naliliinerup ilusaa	9
1.2 Iliuserineqarsinnaasunik nalilersuineq	9
1.3 Paasissutissat tunngavigisassat	10
1.4 Sunniutissanik nalilersuineq	12
1.4.1 Nuna tamakkerlugu sumiiffimmilu aningaasaqarneq	12
1.4.2 Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut	14
1.4.3 Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit	16
1.4.4 Imaani pisuussutit aammalu imaani inuussutissarsiutit	16
1.4.5 Suliffimmi isumannaallisaaneq peqqinnerlu	16
1.4.6 Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu	18
1.4.7 Inuiaqatigiit aaqqissuussaannerat inuusaasiallu	21
1.4.8 Sunniutit annertusiartuaarnerat	23
1.5 Sunniutitut ajunngitsunut ajortunullu iliuuserineqartartussat pillugit pilersaarutit	24

TAKUSSUTISSIANUT ALLATTORSIMAFFIK

Takussutissiaq 1-1 Suliniut	3
-----------------------------	---

NALUNAARSUIFFINNUT ALLATTORSIMAFFIK

Nalunaarsuiffik 1.1 Suliniutip eqikkarnera	4
Nalunaarsuiffik 1.2 Soqutigisallit pingaarnerit	6
Nalunaarsuiffik 1.3 Iluaqutissanut sunniutissanullu iliuuserineqartussanut pilersaarut	25
Nalunaarsuiffik 1.4 Pakkersimaartitsinissamut / Pitsanngorsaanissamut suliniutit allattorsimaneri	30

Naalisaakkat akronymillu allattorsimaffiat

Akronymit / Naalisaanerit	Nassuiaat
A/S	Aktieselskabi, aktienik piginneqatigiiffik
AIDS	Timip akiuussutissaata naammaginartumik suliunnaarnera
APP	Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiat
DWT	Orsussap usillu katillugit oqimaassusaat
EHS	Avatangiisini peqqinnissaq isumannaallisaanerlu
FIFO	Ilaquttat ilaginagit suliarторneq
GE	Sulisitsisut
GMAS	Greenland Minerals A/S
GML	Greenland Minerals Limited
GoG	Naalakkersuisut
HIV	Human immundefektvirus
IBA	IBA-mik Isumaqatigiissut
ICC	Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat
IFC	Nunat tamalaat akornanni aningaasalersuisarfik
km	Kilometerit
KNAPK	Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat
MLSA	Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik
Mt	Mio. tons
Mtpa	Ukiumut mio. tons
MW	MegaWatt
NUSUKA	Nunaqavissut Suliffiutilit Kattuffiat
REE	Aatsitassat qaqutigoortut
REP	Fosfat qaqutigoortoq
SIK	Sulinermik Inuussutissarsiuteqartut Kattuffiat
SIP	Sulinermik Inuussutissarsiuteqartut Peqatigiiffiat
SLICA	Issittumi inuuniarnermi atukkanik misissuineq
SPS	Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut
STD	Kinguaassiutitigut Nappaatit Tuniluuttartut
Sv	Sievert
TB	Tuberkulose
ToR	Najoqqutassat
US \$ / USD	Amerikami dollar-it

1. Teknikkitaqanngitsumik eqikkaaneq

1.1 Siulequt

1.1.1 Allaaserisap siunertaa atorineqarfissaalu

GML Australiamiut aatsitassarsiorfiutigaat illoqarfimmilu Perthimi angerlarsimaffeqarluni. Suliffeqarfik Australiami børsimi nalunaarsorneqarsimavoq. Greenland Minerals A/S (GMAS) GML-imit pigineqartoq Kalaallit Nunaanni Narsami allaffeqarpoq. 2007-imi GML-ip GMAS-imi piginneqataassutsit annerpaartaat pisarisimavaat, GMAS-ilu Kuannersuarni aatsitassanik qaqutigoortunik aatsitassarsiornisamut (suliniut) akuersissuteqartuuvuq. GML-ip 2011-mi GMAS tamakkiisumik pigilerpaa taamaallillunilu suliniummi oqartussaaffik tamaat tigummilerlugu.

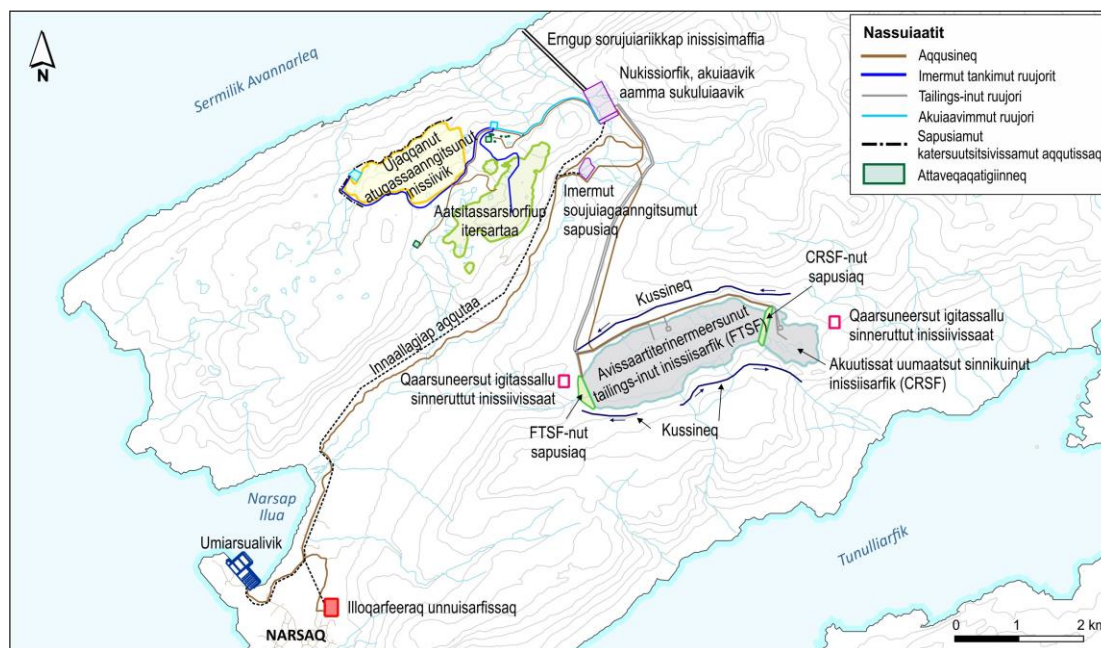
GML Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmik aatsitassanillu suliarinniffissanik pilersitsinissamik siunnersuuteqarpoq. Aatsitassanik qaqutigoortunik (REE-nik) annertuumik suliaqarnerup saniatigut suliniummi uranitalinnik, zinkitalinnik kiisalu flussspatilinnik annikitsunik niueqatigiinnermili naleqarluarsinnaasunik tunisasssiortoqarusuppoq.

Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersuinermi suliniutip pilersaarutaasup ingerlanneqarnerani inuiaqatigiinnut sunniutaasinnaasut suussusersineqassapput, nakkutigineqassapput iliuuseqarfigineqassallutillu. Nalunaarusiami (VBS) nassuiarneqarpoq suliniut inuiaqatigiinnut qanoq kingunerluuteqarsinnaanersoq iluaqutaasinnaasullu qanoq annertusarneqarsinnaanersut.

VSB-ip suliarineqarnerani Social Impact Assessment (SIA) – Guidelines on the process and preparation of the SIA report for mineral projects (MIE, 2016) -imi allassimasut malinneqarput.

1.1.2 Suliniutip nassuiarnera

Kuannersuarni suliniut (suliniut) Kommune Kujallermi (Kalaallit Kunaata kujataani kommune) inissisimavoq. Aatsitassarsiorfik aatsitassanillu suliarinniffissat Narsap illoqarfianit 7,5 km-it missaannik ungasissuseqarput, umiarsualivissarlu Narsamit 1 km-it missaannik ungasissusilimmi inissisimalluni. Suliniut Narsarsuup mittarfissuanit kujataata kippasissortaata tungaanut 40 km-it missaannik ungasissusilimmiippoq. Suliassap ataatsimut takussutissartaa Takussutissaq 1-1-imi takuneqarsinnaavoq.

Takussutissaq 1-1 Suliniut

GLM-ip siunnersuutigisimavaa ukiumut aatsitassanik REE-nik, uraninik zinkinillu 3,0 mio. tonsit missaannik annertutigisunik paaasarnissartik. Aatsitassarsiorfik minnerpaamik ukiuni 37-ni ingerlassasoq naatsorsuutigineqarpoq ukiullu arfinillit matusinermut piorsaaqqinnermullu atorineqassallutik.

Aatsitassarsiorneq aatsitassarsiorfimmil ammaannartumi ingerlanneqassaaq, qaartiterisoqartassaaq lastbilit/nivattaatillu atorlugit assartuisoqartassaaq. Aatsitassaaq piiarneqartoq koncentratoriliaanneqartassaaq (imerpallaaviliaanneqartassaaq), tassanilu jordfosfatit qaqutigootut (REP), zink imerpalasooq flusspatillu suliarineqartassallutik. REP-it suliareqqinneratigit REE-t uranoxidillu pilersinneqartassapput. Pilersinneqartut tunisassiarineqarsinnaasut tamarmik umiarsualivimmut, siunertamut sanaartorneqarsimasumut, assartorneqartassapput avammullu assartorneqartassallutik. Suliniummi SIA-mut piingaarutillit Nalunaarsuiffik 1.1-imi takuneqarsinnaapput. Sukumiinerusumik paasisaqarusuttut Avatangiisinut Sunniutinik Nalilersuineq pillugu nalunaarusiaq atuarsinnaavaat.

Nalunaarsuiffik 1.1 Suliniutip eqikkarnera

Suliniup pineqartoq	Nassuiaat	Paasisutissat
Sanaartugaq	PI 2010/02	80 km ²
Aatsitassaqarfik		108 mio. tons
Aatsitassarsiornerup annertussusaa		Ukiumut 3,0 mio. tons.
Aatsitassarsiornermi periuseq	Aatsitassarsiorfik ammasooq	Qillerinikkut, qaartiterinikkut nivaattaatinillu atuinnikkut aatsitassanik ujaqqallu sinnikuinik piianeq
Suliarinneriaaseq	Maskiinamik (koncentrator) aammalu akuutissanik suliarinninnikkut (akuiaaneq)	
Suliniutip sivilissusissaa		Ukiut 46-t
Sanaartortoqarnissaa		Ukiut pingasut
Suliniutip ingerlanneqarnera		Ukiut 37-t
Atorunnaarsitsineq matusiartuaarnerlu		Ukiut 6-it
Tunisassiat	Aatsitassat qaqutigootut	Ukiumut 30.000 tonsit missaat
	Zink imerpalasooq	Ukiumut 15.000 tonsit missaat
	Flusspat	Ukiumut 8.700 tonsit missaat
	Uranoxid	Ukiumut 500 tonsit missaat
Attaveqaatit	Innaallagissiorfik	59 Megawatt (MW)
	Sarfamut ledningit	2 x 11 km, innaallagissap aqqutissai 11 kV
	Aqquserngit	Umiarsualivimmit aatsitassiorfimmuut aqqusineq ujaqqamik qalligaaq illugiilluni (8 meterisut silitsigisoq) ingerlaffiusinnaasoq
Suliniup pineqartut annertussusaat	Pinngortitamik atuineq (ukiuni 37-it qaangiunnerini)	5,9 km ²
	Aatsitassiornermi assaffikut	1,14 km ²
	Umiarsualivik	0,1 km ²
	Najugaqarfik	0,04 km ²
Narsap tasianit imermik atuineq	Imeq tarajoqanngitsoq naammaqqusiissut	191 m ³ /t

Suliniuummi pineqartog	Nassuiaat	Paasissutissat
Imeq sinneruttoq	Erngup sinneruttup suliarinikup Nordre Sermilimmut kuutsinneqarnera	816 m ³ /t
Tunisassianik angallassineq	Ukiumut umiarsuit 22-t	Handy-Max, 40.000 tonsinik usisinnaasoq
Sulisunik angallassineq	Mittarfik	Narsarsuaq
Sulisut	Sanaartorfiup nalaa	Kalaallit 200-t, allamiut 971-t
	Ingerlatsinerup nalaa	Kalaallit 328-t, allamiut 387-it
	Matusinermi	Kalaallit 41-t, allamiut 7-it
Aningaasaatinit aningaasaliissutit *)	Katillugit	DKK 7,79 mia. (USD 1,24 mia.)
Ingerlatsinermit aningaasartuutit	Ukiumut	DKK 1,63 mia. (USD 259 mio.)
Akileraarutit royaltiesillu **)	Ukiumut agguaqatigiissillugu	Naammakkumut aningaasat taaginnarlugit nalii aallaavigalugit DKK 1,2 mia. (USD 191,5 mio.) akillu piviusut suliffeqarfiullu akileraarutissaat, royaltiesit sulisullu toqqaannartumik aningaasarsiaasa akileraarutaatigut DKK 603 mio. (USD 96,1 mio.) Suliniutip ingerlanneqarnerani GMAS-ip iluanaarutinit akiliuteqartarniarpoq. Iluanaarutinit pissarsiat isertitanit akileraarutissanit ilanngaatineqarsinnaapput, kisiannili kisiannili iluanaarutinit akileraarutit 36 %-illutik. Suliniutip maanna killiffigisaani siumoortumik oqaatigineq ajornarpoq iluanaarutinit atatsillugu politikki qanoq ittoq GMAS-ip atussamaarneraa. Taamaattoq tikkuussisut siulittuinerunngikkaluartut nalilerpaat GML-ip nalileraa iluanaarutinit 75 %-it akiliutigineqarpata, taava ingerlatseqatigiiffimmut akileraarutit tamarmiusut aamma iluanaarutinit akileraarutit DKK 1,35 mia. (USD 215 mio.) ukiumut angullugit qaffassasut. Tamanna tunuliaqutaralugu ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit aamma iluanaarutinit akileraarutit, akitsuutit royalties, aamma sulinermit akileraarutit toqqaannartut DKK 1,52 mia. (USD 242 mio.) ukiumut akini atuuttuni akilerneqartassapput.

*) VSB-imi aningaasatigut kisitsisit Danske Kroner (DKK) aamma Amerikamiut Dollarii (USD) atorlugit saqqummiunneqassapput. 1 USD-ip nalinga: 6,28 DKK allakkiaq tamaat atorneqarpoq.

**) Ingerlatseqatigiiffiit maannakkut akileraarutaat 25 %-iusoq malinneqarpoq. GML-ittaaq qaavatigut pissarsiaminnut 36 %-imik akileraaruteqartassapput.

1.1.3 Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersueriaaseq

Inatsisartut inatsisaat nr. 7, 7. december 2009-meersoq (aatsitassanut ikummatissanullu inatsit) naapertorlugu aatsitassarsiorfiit aatsitassarsiornermi suliniutit suulluunniit siunnersuutaasut inerisarneqarnerinut atatillugu inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersuineramik

suliaqassallutik pisussaataapput. Inatsimmilu aamma allanneqarsimavoq suliniummik siunnersuuteqartoqarsimatillugu suliniut aatsaat akuerineqarsinnaasoq inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersuineq Naalakkersuisunit akuersissutigineqareersimatillugu.

VSB-ip ineriartornera

2010-mi GML-ip suliniutip ingerlanneqarnissaanut iluanaarutissat misissorlugit aallartissimavai.

Piffissamilu tassani akuersissutip piumasaqaatai naammassiniarlugit suliniutit aallartinneqarput Inuiaqatigiinnullu piujuaannartitsineq pillugu naliliineq suliaralugu aallartinneqarluni.

Suliniutip killisaanik ujartuisoqarnerata nalaani suliniut soqutigisalinnut assigiinngitsunut saqqummiunneqartarsimavoq, saqqummiinerillu siunertarisarsimavaat VSB-mi sammineqartussat utertitsiffigineqarnissaat. Juuni 2011-mi annertuumik tusarniaanerup kingorna GML-ip inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik naliliisoqarnissaanut suliassat allattorsimaffiat (ToR) siullegg suliaraa.

Suliniutip ilusissaata kiisalu aatsitassanut inatsisip 2014-imi allanngornerisa malitsigisaannik suliassat allattorsimaffiat 2014-imi nutarterneqarpoq. Allattorsimaffik nutartigaq 2014-imi aggustip oktobarillu akornanni tamanut tusarniaassutigineqarpoq tusarniaanermilu akissuteqaatit saqqummiussat allattorsimaffiannut nalunaarsorneqarlutik.

Saqqummiussat allattorsimaffianni allassimasut tunngavigalugit 2015-imi ukiup affaani siullermi GML-ip suliassat allattorsimaffiat nutarteqqippaa. Suliassat allattorsimaffiat 2015-imi suliarineqarsimasoq 2015-ip naajartornerani Naalakkersuisunit akuerineqarpoq. Suliassat allattorsimaffianni allassimasut najoqqutaralugit VSB una suliarineqarsimavoq.

VSB-imik suliaqartoqarnerata nalaani sapinngisamik siammasissumik soqutigisallit peqataatinneqarsimapput. Nalunaarsuiffik 1.2-mi takuneqarsinnaapput suliffeqarfiup suliniut pillugu suliaqartoqarnerata nalaani soqutigisallit pingaarutillit kikkut suleqatigisimanerai.

Nalunaarsuiffik 1.2 Soqutigisallit pingaarnerit

Tuluttut Nassuiaat	Kalaallisut taaguutaa
OQARTUSSAT	
MLSA (Mineral License and Safety Authority)	Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik
Ministries in Greenland:	Naalakkersuisoqarfiit:
- The Premier's Office - Ministry of Finance - Ministry of Labour - Ministry of Industry - Ministry of Science and Environment - Ministry of Housing and Infrastructure - Ministry of Foreign Affairs and Energy - Ministry of Mineral Resources - Ministry of Health - Ministry of Fisheries, Hunting and Agriculture - Ministry of Education, Culture and Church - Ministry of Social Affairs, Family and Justice	- Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia - Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik - Suliffeqarnermut Naalakkersuisoqarfik - Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfik - Ilisimatusarnermut Avatangisinnullu Naalakkersuisoqarfik - Ineqarnermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik - Nunanut Allanut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfik - Aatsitassanut Naalakkersuisoqarfik - Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik - Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik

Tuluttut Nassuiaat	Kalaallisut taaguutaa
	• Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik • Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik
Municipality – Kommune Kujalleq: • The Mayor’s department (Qaqortoq) • Industry and labour market, (Narsaq) • Culture, leisure and prevention (Narsaq) • Prevention consultant (Narsaq) • Housing and Environment (Qaqortoq) • Social Services (Qaqortoq) • School and pre-school (Nanortalik) • Finances (Qaqortoq)	Kommune Kujalleq: • Borgmesterip allaffia • Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Ingerlatsivik • Kulturi, Sunngiffik Pitsaaliuinerlu • Pitsaaliuinermi Siunnersorti • Teknikkeqarnermut, Ineqarnermut & Avatangiisinullu Ingerlatsivik • Isumaginninnermut Ingerlatsivik • Atuarfeqarfinnut ulluinnarnilu paaqqinnittarfinnik ingerlatsivik • Aningaasaqarnermik Ingerlatsineq
PISORTAT INGERLATAQARFII	
The Greenland Nature Institute	Pinngortitaleriffik
National Museum	Kalaallit Nunaata Katersugaasivia
Narsaq Museum	Narsap Katersugaasivia
Working Environment Authority	Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik
(The former) National Association of Municipalities	KANUKOKA (atorunnaarnikuuvog)
SULISUT SULISITSISULLU KATTUFFII	
Workers Union	Sulineramik Inuussutissarsiteqartut Kattuffiat (SIK)
Greenland’s Business Association	SULISITSISUT
Greenlandic Employers’ Association	Nunaqavisissut Suliffiutillit Kattuffiat (NUSUKA)
INGERLATANUT INERIARTORTITSINERMULLU KATTUFFIIT	
Visit Greenland	Visit Greenland
Greenland Venture	Greenland Venture
Greenland Business	Greenland Business
Local Trade Forum (Municipality of Kujalleq)	Inuussutissarsiornermut Siunnersuisoqatigiinniit (Kommune Kujalleq)
AALISARNERMUT, PINIARNERMUT NUNAAATEQARNERMULLU SULINIAQATIGIIT	
Fisherman and Hunters Association (KNAPK) Locally representatives (APP)	Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK) Aalisartut Piniartullu Peqatigiiffiat (APP)
Sheep Farmers’ Association	Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut
ILINNIARTITAANERMUT SUNGIUSARNERMULLU ILINNIARFEQARFIIT	
School of minerals and petroleum (Råstofskolen) School of Metal and Mechanics (from Jan 11 associated to School of Mining)	Aatsitassalerinermik Ilinniartut Saviminilerinermik Ilinnarfik (Januaari 2011-mili Aatsitassalerinermik Ilinniartut attuumassuteqalerpoq)
Cooking and Food School	INUILI
The workers’ school	Sulisartut Højskoliat
KATTUFFIIT ALLAT	
Narsaq Earth Charter	Narsaq Earth Charter
Against uranium in Narsaq	Urani Naamik

Tuluttut Nassuiaat	Kalaallisut taaguutaa
AVATAQ	AVATAQ – Pinngortitaq avatangiisunullu peqatigiiffik
ICC – Inuit Circumpolar Conference	ICC – Inuit Circumpolar Conference
Women’s Association (local representative in Narsaq)	Arnat Peqatigiiffiat (peqatigiiffiup Narsamit aallartitaat)
Elders Association/Council (local representative in Narsaq)	Utoqqaat Peqatigiiffiat (peqatigiiffiup Narsamit aallartitaat)

VSB-ip siunertai

VSB-ip siunertai tassaapput:

- Kalaallit Nunaanni, najugarisami innuttaasut attorneqartussat innuttaasullu ataasiakkaat suliasaq qanoq pissarsiaqarfigissaneraat, inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu tamakkiisumik aamma kinaassusersiunngitsumik nassuiarneqarnissaa
- Ingerlaavartumik oqaloqatigiinnikkut sulianillu ingerlatitsinikkut, suliniutip ingerlanerani suliallu aallartilaanerani innuttaasut soqutigisaqartullu attorneqartussat paasissutissinneqarnissaat peqataatinneqarnissaallu.
- Suliniutip aallartinnissaa sioqqullugu inuiaqatigiinnut tunngaviusumik paasissutissat nalunaarsukkat pissarsiarineqarsinnaasut nutaajunerpaat aallaavigalugit pilersarusiornermut, piujuaannartitsinissamut suliniutinut siunissamilu alapernaarsuinissamut tunngaviusussat nassuiarneqarnissaat.
- Najukkami, nunallu sinneranut sunniutaasussat pitsaasut pitsaanngitsullu paasinarsisinniarlugit, paasissutissat aallaaviusussat katersorneqartut tunngavigalugit nalilersuinissaq.
- Suliniutissap piffissarititaata iluani tamarmiusumi sunniutaasussat pitsaasut annertusarneqarnissaat aamma sunniutissat pitsaanngitsut annikillisinneqarnissaat, taamaaliornikkullu piujuaannartitsisussamik ineriartortitsinissamik qulakkeerinissaq.
- Illoqarfiit, nunaqarfiit aamma inuiaqatigiit (innuttaasut) attorneqartussat, toqqaannartumik imaluunniit toqqaannanngitsumik sunnerneqarsinnaasut, suliniutip atuuffissaa tamakkerlugu, najukkami ilisimasat, misilittakkat, porsarsimassuseq naleqartitallu atorlugit ataqqillugillu, isumaqarluartumik peqataatinneqarnissaat.
- Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornissamut tunngavissamik aallartitsinissaq (IBA).

VSB-ip paasissutissat ataani allassimasut iserfigai:

- Kalaallinik sulisoqarneq.
- Kalaallinik sanaartortoqarneq.
- Kalaallit Nunaanni aatsitassanik suliareqqiinerup annertussusaa.

1.1.4 Sumiiffiit misissuiffigineqartussat piffissatigullu killilersuinerit

Sumiiffiit misissuiffigineqartussat tassaapput suliniutip inuiaqatigiinnut sunniutigisinnaasaannik nalilersuiniarnermi paasissutissanik tunngavissamik katersuiffissat.

Suliniutip VSB-ianut sumiiffiit misissuiffigineqartussat pingasuusut ataani allassimasuusut aalajangiunneqarsimapput:

- Sumiiffimmi Narsaq (Narsap Ilua Narsallu nunaqarfii)
- Nunap ilaani Kommune Kujalleq, illoqarfiit isiginiarnerullugit, Qaqortoq (Kommune Kujallerup inissisimaffia), Narsarsuaq kiisalu kommunemi nunaqarfiit (Qassiarsuk, Igaliku nunaqarfiillu minnerit allat)
- Nuna tamakkerlugu Kalaallit Nunaat, ingammik illoqarfimmut pingaarnermut Nuummumt sunniutissat.

1.1.5 Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermi naliliinerup ilusaa

Sunniutaasinnaasunik (toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu ajoqutaasinnaasunik iluaqutaasinnaasunillu) suussusersineq, taakkunanilu aallaaviussapput:

- Inuiaqatigiinni atugassarititaasunik paasinninneq;
- Suliniutip inuiaqatigiinnut sunniutissaanik misissuineq; aammalu
- Sunniutaasuut inuiaqatigiinnut qanoq sunniuteqarsinnaanerannik nalilersuineq.

Inuiaqatigiinni piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik naliliineq immikkoortunut arfineq-marlunnut avinneqarsimavoq:

- Nuna tamakkerlugu sumiiffimmilu aningaasaqarneq;
- Sulisoqarneq;
- Nunaminertamik atuineq;
- Imaani pisuussutit;
- Inuiaqatigiit peqqissusaat sillimaniarnerlu;
- Suliffimmi peqqinnissaq isumannaallisaanerlu; kiisalu
- Inuiaqatigiit aqqissuussaanerat inuiaqatigiinnilu inooriaaseq.

Sunniutini suussusersisoqartillugu, VBS-mi sunniut qanoq annertutiginersoq sunalu iluaqutaanersoq nalilersorneqartarpoq, iluarsiissutaasinnaasunillu saqqummiisarlu. Iliuserineqarsinnaasut suussusersineqarsimatillugit aammaarluni suut sunniutaasinnaanersut/iluaqutaasinnaanersut nalilersueqqittoqartarpoq. Inuiaqatigiinni sumiiffimmilu sunniutissat arlallit tamakkiisumik qanoq isikkoqarnissaat paasiniarlugu sunniinerit annertusiartuaarnerat paasiniarneqartarpoq.

1.2 Iliuserineqarsinnaasunik nalilersuineq

Suliniutip ilusilersorneqarnerata nalaani iliuuserineqarsinnaasorpasut eqqarsaatigineqarsimapput Tulliuttullu Social Impact Assessment (SIA) eqqarsaatigalugu iliuuserineqarsinnaasut takuneqarsinnaapput:

1 Suliniummik unitsitsiinnarneq

Sumiiffimmi akit ingerlatsinissamullu aningaasartuutit qaffakkiartuaarnera ilutigalugu suliniutip unitsiinnarneqarnissaa iliuuserineqarsinnaasunut ilaavoq.

Suliniut ingerlanneqaqqissinnaajunnaarpat Kalaallit Nunaata aningaasaliissutit 7,79 mia. (1,24 mia. USD)-it annaassavai saniatigullu ukiumut ingerlatsinermut aningaasartuutit DKK 1,63 mia. (259 mio. USD) aamma annaaneqassallutik. Suliniummittaqq naatsorsuutigineqarpoq ukiumut aningaasat taaginnarlugu nalii aallaavigalugit/maannakkut nalit aallaavigalugit DKK 1,5 mia.-it ingerlatseqatigiiffiup akileraarutissaattut, royaltiesinut sulisullu toqqaannartumik aningaasarsiaasa akileraarutaatigut akiliutigineqartarnissaat, soorluttaaq naatsorsuutugineqartoq suliniutip ingerlanneqarnerata nalaani suliffiit 715-it

atorfissaqartinneqassasut, taakkunanngalu 328-t kalaallinit suliffigineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2 Suliaqarnermi suleriaatsit

Suleriaatsit assigiinngitsut pingasut misissorneqarsimapput: mekanisk koncentrartoreq; akuutissat atorlugit suliaqaatigaluni mekanisk koncentrartoreq; imaluunniit akuutissat atorlugit suliaqaatigaluni mekanisk koncentrartoreq aammalu akuutissanik qaqutigoortunik (REE) immikkoortiterineq.

Suliniuummi suliarinneriaaserineqartussatut toqqaarneqartut tassaapput mekaniskimik suliarinneriaaseq (koncentrator) aammalu akuutissat atorlugit suliarinninneq (raffinaderi). Suleriaaseq taanna atorlugu Kalaallit Nunaanni REE-nik suliareqqiisoqarsinnaavoq saniatigullu tunisassiarineqarsinnaasunik amerlanerusunik suliaqartoqarsinnaassalluni.

Iliuserineqartussaq Naalakkersuisut pingaarnersuinerannut tulluarsagaavoq, tassa aatsitassat suliarineqartut sapinngisamik Kalaallit Nunaanni suliarineqarnissaat qulakkeerneqassasoq.

3 Suliniutip atortuisa sumiiffissai

Koncentratorimut, raffinaderimut, umiarsualivimmut najugaqarfissanullu sumiiffissat assigiinngitsut marluk eqqarsaatigineqarsimapput: Kangiata tungaani Kitaata tungaanilu.

Tamanut tusarniaasoqareernerata kingorna suliniutip, atortut suliarinniffiillu inissisimaffissaat, Narsap iluaniinnissaat (Kitaa-tungaani) ukkatarineqalerpoq.

Narsap Iluanilu sulisut najugaqarfissaanut umiarsualivissallu inissisimaffissaat aamma eqqarsaatigineqangaatsiarnikuupput. Atortussat suliarineqarnerata nalaani inuiaqatigiinnut avatangiisinullu sunniutissat annikillisinniarlugit sumiiffissaat aalajangiunneqarsimapput.

4 Nukissiuuteqarneq

Suliniutip inissisimaffissaata ungasinngisaani, Johan Dahl Landimi, 55 km-imik avammut ungasitsigisumiittumi erngup nukinganik nukissiorfissaasinnaasumik peqarpoq, tassanilu erngup nukinganik nukissortoqarnissaa eqqarsaatigineqarpoq.

Suliassap annertunera peqqutaalluni suliniutip aallarteqqaarnerani sumiiffimmi nukissortoqarnissaa periarfissaasutut isigineqarsimanngilaq.

Anori atorlugu nukissiornissaq, innaallagissamik pisariaqartitsinermut naammattumik pilersuisinnaannginnera pissutigalugu, periarfissaasutut isiginiarneqarsimanngilaq.

Uulia kinertoq atorlugu nukissortoqarnissaa orniginartinneqarsimanngilaq svolvimik aniatitsinissap annertussusaa eqqarsaatigalugu. Dieselilu atorlugu inaallagissiornissaq aalajangiunneqarsimavoq.

1.3 Paasissutissat tunngavigisassat

Suliniutip aallartinnerani misissuinissamut paasissutissat atugassat toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu attuumassusilinniit katersorneqarsimapput. Toqqaannartumik attuumassusillit paasissutissat pitsaassuseq annertussuserlu aallaavigalugit misissuinikkut katersorneqarput. VSB-mut tunngatillugu pitsaassuseq aallaavigalugu apersuinissamut apeqqutit aalajangersimasut aammalu apersuinerlut nakkutiginninnernullu katersuinissamut atortussat inerisarneqarsimapput kiisalu periutsit ilisimatuussutsikkut atorneqartut naapertuunnissaat qulakkeerniarlugu nunat tamalaat akornanni ilisimatuut sulisorineqarsimallutik. Kalaallit Nunaanni ilisimatuut sumiiffiup sunnerneqarsinnaanera naammaginassusaalu qulakkeersimavaat.

Paasissutissat toqqaannanngitsumik attuumassusillit atorneqartut tassaapput Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat (2018) tamanit pissarsiarineqarsinnaasut. VSB-imi matumani paasissutissat saqqummiunneqartut tassaapput paasissutissat 7. decembari 2018-imi pissarsiarineqarsimasut. Toqqaannanngitsumik attuumassusillit paasissutissat pitsaasut allat Survey on Living Conditions in the Arctic (SLICA), Issittumi inuuniarnermi atukkanik pillugit misissuinermit, suliarineqarsimasut atorneqarput.

Illoqarfik suliniummut qaninnerpaaq tassaavoq Narsaq, Kommune Kujallermi inissisimasoq. Illoqarfik suliniummit, 7,5 km-inik ungasitsigivoq. Kommune Kujallermi innuttaasut Kalaallit Nunaata innuttaasuisa 12 % -ii najugaqarput Narsamilu (nunaqarfiit ilanngullugit) innuttaasut 1.594-iupput. Ukiuni kingullerni takuneqarsinnaasutuut Kalaallit Nunaanni innuttaasut appariornerat Narsami aamma takussaavoq.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera annerusumik aalisakkanik raajanillu avammut tunisassiornermit kiisalu Naalagaaffimmit tapiissutinit napatinneqarpoq. Naalakkersuisunit aningaasaqarnerup ineriartortinneqarnissaanut takornariaqarneq pisuussutsinillu atorluaaneq pingaarnersiuutigineqarsimapput, ineriartortitsinernilli takussutissat maannakkumut annikitsuinnaapput. Aatsitassarsiornerup iluani pilersaarusiorneq sanaartornerlu eqqarsaatigalugit suliniutit arlallit (suliniut una ilanngullugu) ukiuni aggersuni aningaasaqarnermut siuarsaalluarsinnaasutut inissisimapput.

Nunap ilaani aningaasaqarniarneq isiginiassagaanni, assiliaq nuna tamakkerlugu atorneqartoq assigaa, tassa aalisarneq takornariaqarneruleriartornerlu ukkatarineqarput. Kommune Kujallermi suliffeqarfiit namminersortut angisuujunngillat tasaanerullutillu piniarfiutillit, aalisartut, akunnittarfiutillit neriniartarfiutillit sannaviitillilu.

2017-imi kisitsisit aallaavigalugit Kommune Kujallermi sulisut (qaammammut agguaqatigiisillugit) amerlassusaat 2.794-usimapput taakkunanngalu 683-it Narsamiupput. Nunap ilaani sumiiffinnilu innuttaasut suliffii annerusumik oqartussaagarfiit allaffiiniupput (> 40 %) kiffartuussinerniillutillu. Narsamilu innuttaasut suliffiginerusartagaat tulluuttut tassaapput aalisarneq piniarnerlu. 2016-imi Narsami innuttaasut 13 %-ii sinnerlugit suliffissaaleqisutut nalunaarsorneqarsimapput taakkualu 50 %-ii sinnerlugit 18-29-nik ukioqarsimallutik.

Kalaallit Nunaanni ilinniarsimassuseq ukiuni qulini kingullerni malunnaatilimmik qaffariaateqarsimavoq, tassami ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniartutut, 2003-mit 2016-ip tungaanut, nalunaarsorsimasut 50 %-ingajammik (ilinniartut 1.445-nngorlugit) amerleriaateqarsimapput. Taamaakkaluartorli ilinniarsimassutsip qaffanniarneranut ilinniartut taamaatitsiinnartarnerat (60 %) ajornartorsiutaavoq.

Kalaallit Nunaanni qaffasinnerusumik ilinniartitaaneq akileraarutitigut akilersorneqarami ilinniartunut akeqanngilaq. Kalaallit Nunaat ataatsimik ilisimatusarfeqarpoq aammalu minnerpaamik inuussutissarsionnissamut arfineq-marlunnik ilinniarfiusinnaasunik peqarluni.

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik suli ineriartorpoq, nunalli isorartunerujussuata sulisoqarniarnikkut unammillernartoqartippaa. Narsami peqqinnissaqarfeqarpoq Kommune Kujallermilu qitiusumik napparsimmavik Qaqortumiilluni.

Kalaallit Nunaat avinngarusimasumiikkaluarluni annertuumik nappaatit tuniluuttartut takussaapput, pingaartumik tuberkulose kinguaassiutitigullu nappaatit. Taakkua nappaatit atugaasarnarat annertugaluartoq nappaatit toqquataasarnarat annikilliartorpoq. Kalaallit Nunaanni nappaatit tuniluunneq ajortut atugaanerat annertusiartorpoq, sualummik pualavallaarneq, uummatip taqarsuatigut nappaatit kiisalu type 2-mik sukkorneq. Inooriaatsip sukkasuumik allanngortinneqarnerani, inuusaatsip nerisaqariaatsillu allanngortinneqarnerini nappaatit taakku pilersarput. Kalaallit Nunaanni inuttut tarnikkullu atugarissaarnissamut annertuumik

unammilligassaqqarpoq, pingaartumik imigassamik aanngajaarniutinillu ajornartorsiuteqarneq, angerlarsimaffinni nakuusernerit imminortarnerillu eqqarsaatigalugit.

Narsaq sinerisammi inissisimavoq, illoqarfiullu avannaata kangiata tungaaniippoq Narsap Ilua naggorilluinnartoq. Kalaallit Nunaanni savanik/tuttunik/nersussuarnik nersutaateqarnerup annertunerpaartaa Kommune Kujallermi ingerlatarineqarpoq. Nunaateqarfik Narsap Iluaniittoq suliniummut qaninnerpaaq 4 km-inik ungasitsigisumiippoq. Narsap iluanittaaq arlalinnik illuaraqqarpoq.

Narsami innuttaasut takornarissallu Narsap imartaani nunataanilu ukiup qanoq ilinerani pinngortitap tunniussinnaasai pisuussutsit nuniannikkut, pisuttuarnikkut, aalisarnikkut, piniarnikkut (ukallit, puisit arferillu) ujaqqanillu katersinikkut atorluagaraat. Kommune Kujallermilu Kujataa UNESCO-p nunarsuarmi eriajisassatut allattorsimaffianut ilaavoq. Eriagisassatut nalunaarsorneqarsimasooq (Qaqortukulooq) suliniummiit 18 km missaannik ungasitsigisumiippoq.

Kalaallit Nunaanni inoqarfiit avinngarusimasumiinnerat sumiiffiillu inukinnerat angallannermi malunnaatilimmik ajornartorsiortitsisarput. 2010-mi Narsaq 761-inik inissiaateqarsimavoq taakkunanngalu illoqarfiup inuerukkiartornera peqqutaalluni amerlasuut atorunnaarsinneqarsimallutik.

Narsaq Napasup Kuuanit, Kuukasimmiit kiisalu Qorlortunnguup Kuuanit imermik pilersorneqarpoq illoqarfiullu imeqarfia illoqarfiup kangiani inissisimavoq.

VSB-imi ilanngullugu sumiiffimmi kalaallit inuusaasianni mianerisassat suussusersineqarsimapput. Mianerisassanit sunnerneqartussat ukuupput: inuit tarnimikkut innarluutillit imaluunniit aanngajaarniutinik imigassamilluunniit atornerluisut; inoqutigiit sivisuumik suliffeqarsimanngitsut; kiisalu angutit inuusuttut suliffeqanngitsut. Piujaannartitsinissaq pillugu nalilersuinnermi eqimattat pineqartut qanoq sunnerneqassanersut immikkut sammineqarsimavoq.

1.4 Sunniutissanik nalilersuineq

VSB-imi suliniutip aallartisarneqarnerani, ingerlanneqarnerani matuneqarneranilu inuiaqatigiinnut sunniutissat sammineqarput. Sunniutissat iluaqutissallu suliniutip ilusaanut ingerlatsineranullu attuumassutillit aallaavii tassani suussusersineqarput aammalu suliniummut atatillugu inuiaqatigiinni allannguutissatigut, matumani suliniummi suliffissaqarnermi, aningaasalersorneqarnermi najugaqariaatsimilu sunniutissai/iluaqutissai eqqarsaatersuutigineqarlutik.

Sammisat tulluuttut atorlugit nalilersuineq nassuiarneqarsimavoq:

1. Suliniummi ingerlatat aammalu / imaluunniit ingerlataniit iluaqutaasinnaasut sunniutaasinnaasullu aallaavii;
2. Iluaqutaasinnaasut sunniutaasinnaasullu suussusaat;
3. Ingerlatseriaatsit suliniummut ilanngussimasat sunniutissat annertussusaat naammaginartuutinniarlugit kiisalu iluaqutissanut annertusaaneq; kiisalu
4. Iluarsiissutaasinnaasunik iliuuseqartoqareernerata kingunerisaanik sunniutissat/iluaqutissat annertussusaat.

1.4.1 Nuna tamakkerlugu sumiiffimmilu aningaasaqarneq

Suliniutip aallartisarneqarnerani, ingerlanneqarnerani matuneranilu, suliniut kalaallinut suliassaqtitsillunilu inuussutissarsiorfiusinnaavoq. Periarfissat pinngortussat suliniummit toqqaannartumik pilersitaassapput, aammali suliniummit tapersiisoqarneratigut toqqaannanngitsumik periarfissanik pilersitsisoqassalluni. GML-ip aatsitassarsiornissamut inatsimmi allassimasut malillugit

sapinngisamik pisinnaatilluni kalaallinik sulisoqarniartassaaq periarfissaasinnaasullu atorlugit niuerfiusinnaasunik tapersersuissalluni.

Suliniuummit naatsorsuutigineqartut:

- DKK 7,79 mia.-inik (US \$ 1,24 mia.-inik) aningaasaatinit aningaasaliineq, ukiumullu DKK 1,63 mia.-inik (US \$ 259 Mio.) ingerlatsinermut aningaasartuuteqarneq.
- Naammakkumut aningaasat taaginnarlugit nalii aallaavigalugit DKK 1,2 mia. (USD 191,5 mio.) akillu piviusut suliffeqarfiullu akileraarutissaat, royaltiesit sulisullu toqqaannartumik aningaasarsiaasa akileraarutaatigut DKK 603 mio. (USD 96,1 mio.)

Suliniutip ingerlanneqarnerani GMAS-ip iluanaarutinit akiliuteqartarniarpoq. Iluanaarutinit pissarsiat isertitanit akileraarutissanit ilanngaatigineqarsinnaapput, kisiannili kisiannili iluanaarutinit akileraarutit 36 %-illutik. Suliniutip maanna killiffigisaani siumoortumik oqaatigineq ajornarpoq iluanaarutinit atatsillugu politikki qanoq ittoq GMAS-ip atussamaarneraa. Taamaattoq tikkuussisut siulittuinerunngikkaluartut nalilerpaat GML-ip nalileraa iluanaarutinit 75 %-it akiliutigineqarpata, taava ingerlatseqatigiiffimmut akileraarutit tamarmiusut aamma iluanaarutinit akileraarutit DKK 1,35 mia. (USD 215 mio.) ukiumut angullugit qaffassasut. Tamanna tunuliaqutaralugu ingerlatseqatigiiffimmut akileraarutit aamma iluanaarutinit akileraarutit, akitsuutit royalties, aamma sulinermit akileraarutit toqqaannartut DKK 1,52 mia. (USD 242 mio.) ukiumut akini atuuttuni akilernerqartassapput.

- Sanaartornermi amerlanerpaamik sulisoqarnermi sulisut 1.171-iussapput, suliniutilli ukiuni 37-ni ingerlanissaani agguaqatgiisillugu 715-inik sulisoqassaaq matujartuaarnerullu nalaani 48-rut suliumaarlutik.

Suliniutip kingunerisaanik iluaquteqartussat pingaarnertut tassaassapput Kommune Kujalleq Kalaallit Nunaallu, iluanaaruteqarnerpaasussallu tassaapput suliffissamik isumaqatigiissuteqarnikkulluunniit qulakkeerinnittussat. Suliniutit annertuut malunnaatilimmik iluaqutissartallit inuiaqatigiinnut oqimaqatigiinningsumik iluaqusiinermik nassataqarsinnaasarpuit. Makkuvalu aqqusaarneqarsinnaapput: aatsitassaniit isaatitat nuna tamakkerlugu kiisalu sumiiffik eqqarsaatigalugu agguataarnissaannut isumakuluutit; Narsami aningaasat nalingisa illoqarfimmi aningaasarsiat qaffannerisa kinguneranik nikissinnaanerit; kiisalu suliniutip iluaqutissartaasa agguataarneqarneranni Narsami innuttaasut akornanni sinngaannerit.

Iluaqutissat naliiginnerusumik agguataarneqarnissaat qulaanilu eqqaaneqartut annikinnerpaatinniarlugit iliuuserineqarsinnaasut tassaapput:

- GML ukiumoortumik akileraarutinit akiliutigisimasaminik tamanut saqqummiussisassaaq;
- Ajornanngitsillugu pituttugaanngitsunik isumaqatigiissusiortoqartassaaq, taamaalilluni suliniuummi kalaallinik suliarinnittoqarsinnaaneranut periarfissat annertusarneqassallutik;
- Inuiaqatigiit akornanni inoqutigiinnut mianerisassanut, immikkullu arnat siunertarlugit suliniuteqartoqassaaq inuussutissarsiornissamik siunertalimmik pikkorissaasoqarnissanut peqataatitsinissamut, taakkualu atorlugit toqqaannanngikkaluartumik naapertuuttumik suliassaartoqarsinnaasassalluni; kiisalu
- Narsami naapertuutinngitsumik aningaasanik atuisoqannginnissaa anguniarlugu Kuannersuarni sulisut, pilersuisut pulaartullu tamarmik pissuserissaarnissamut isumaqatigiissummik atsiortinneqartassapput.

1.4.2 Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut

Sulisoqarneq

Suliniummik ingerlatsineq suliffissanik pilersitsissaaq. Ukiuni pingasuni sanaartortoqarnerata nalaani agguaqatigiisillugu sulisut 800-t missaat suliniummi sulisorineqassapput. Ingerlatsinerullu nalaani toqqaannartumik sulisut 715-iunissaat naatsorsuutigineqarluni.

Kalaallit Nunaanni, sumiiffimmi, nunap ilaani nunalu tamakkerlugu suliffissanik taama amerlatigisunik pilersitsineq immikkuullarissuuvoq. Nunatsinni ilinniarsimasunik amigaateqarnitta kingunerisaanik naatsorsuutigineqarpoq atorfiit ilaannaat nunatsinneersunit inuttalerneqarumaartut. Kalaallit Nunaanni inatsisit malillugit periarfissaqartillugu kalaallinik sulisoqarnissaaq sallinneqartassaaq, GML-illu naatsorsuutigaa piffissap ingerlanerani sulisut nunatsinneersut amerliartuaarnissaat. Suliniutip aallartinnerani GML-iminngaanniit sumiiffimmi (Narsap nalaani Kommune Kujallermilu) najugallit sulisorisassasut sallinneqarumaarput, taakkununngalu nunatta sinneraneersut tullinnguunneqarumaarlutik.

Sanaartortoqarnerata nalaani kalaallinut suliffissat 134 missaanniinnissaat (sanaartorneqarnerani agguaqatigiisinnerani sulisussat 17 %-ii) naatsorsuutigineqarpoq (sanaartornerup annertunerpaaffiani 200-it) kiisalu suliniummi ingerlatsinermut ikaarsaareernerup kingorna kalaallit 328-t missaanniittut sulisorineqassangatinneqarlutik (ingerlatsinermi sulisussat 46 %-ii). Suliniutip matujartuaarnerata nalaani kalaallit 41-rut sulisorineqassangatinneqarput (matusinermi suliffiit 85 %-ii). Sulisoqarnermut tunngatillugu missingersuutit taakkua tassaapput suliniummi alloriarfiit aalajangersimasut aallartinnerini sulisussat amerlassusissaat, piffissallu ingerlanerani naatsorsuutigineqarpoq sulisut amerliartuaartinneqassasut.

Suliniutip toqqaannartumik suliffissaqartitsinerata saniatigut toqqaannanngitsunik kalaallinut suliffissanik suliaassanillu pilersitsinissaaq naatsorsuutigineqarpoq. Suliniummit agguaqatigiisillugu toqqaannanngitsumik pilersinneqartussat multiplikatoria 1,3-miinnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tassa suliniummi ingerlatsinermut ikaarsaareernerup nalaani toqqaannanngitsumik suliffissat 215-it pilersinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Suliniummi ilinniagalinnik sulisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Piginnaasat pisariaqartinneqartut ilaat immikkut ilisimasallit suliarisariaqartartussaavaat. Suliarineqarsinnaasulli ilaat piffissap naapertuuttup iluani ilinniarnikkut pissarsiarineqarsinnaasassapput.

Kalaallinut sulisussanut ilinniarluarsimanissaaq pisariaqartinneqassaaq suliniummilu aqutsisunut ingerlaqqittoqarsinnaasassalluni. Ilinniarneq eqqarsaatigalugu piffissap sivisuup iluani piginnaasat pigiliukkiartuaarneqarnissaat anguniarneqassaaq. Suliffeqarfiup eqqarsartaasaa tassaavoq avataanit aggerlutik suliaartortut atorlugit kalaallit sulisut piginnaasanik ilinniartinneqassasut.

Suliniummi ingerlatsinermut ikaarsaartoqareernerata kingorna ilinniarnissamut piginnaanngorsarnissamullu periarfissat pitsaanerpaamiinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. GML-illu ilaatigut ilinniarnarup piginnaanngorsaanerullu qaffassarnissanut tulliuttut suliniutiginiarpai:

- Ilinniartitsineq pitsaanerpaaq anguniarlugu ingerlatsinerup nalaani sulisorineqartussat minnerpaamik ukiup affaanut atorfinitsinneqartassapput;
- Sisimiuni Aatsitassarsiornermut Ilinniarfimmit ilinniartut minnerpaamik 40-t sulilersinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq;
- Naalakkersuisut suleqatigalugit ilinniagaqarsimanngitsunik pikkorissaanissaaq aqqutigalugu ilinniartoqalernissaa sulissutigineqassaaq; kiisalu

- Suliffeqarfiup iluani kalaallinik sulisoqarnissaq pilertornerusumik anguniarlugu suliffeqarfimmi ilinniartitsinissamik ilitsersuinissamillu pilersitsisoqassaaq.

Sulinermi atugassarititaasut

GML-ip sulisunut atugassarititaasunik naammaginatunik orniginartunillu aammalu pisortatigut piumasaqaataasunut sulinermillu inuussutissarsiuteqartut kattuffiannut, SIK-mut naapertuuttunik pilersitsinissaq akisussaaffigissavaa.

Sulinermi atugassarititaasut aammalu sulisut tamarmik naligiimmik pineqarnissaat qulakkeerniarlugu GML-ip uku sulissutigissavai:

- Kalaallit Nunaanni sulisunut atugassaritineqartut naammassisinnaaniarlugit sulisut peqatigiiffissaannik pilersitsisoqassaaq, taakkualu ingerlaavartumik isumaqatigiissusiorfigineqartassapput;
- SIK Naalakkersuisullu peqatigalugit sulisut ilinniarsimasut akissarsiassaat atugassarititaasullu allat isumaqatigiissutigineqassapput, taakkualu atorlugit sulisut pitsaassutsimik tunniussisut suliinnarnissaannut kajumissaaserneqassallutik; kiisalu
- Ilaqutariittut inuusinnaaneq tapersersorniarlugu paarlakaajaalluni sulisinnaanissamut periusissat suliarineqassapput.

Sulisut ineqarnissaat

Suliniutip ingerlanerani sulisut amerlasuut suliniutip Narsallu nalaani ineqartinneqassapput. Inuiaqatigiinnut mikisumut sulisut amerlasuut suliartortinneqarnerat assigiinngitsunik sunniuteqarsinnaavoq, soorlu:

- Amerlasuunik avataaneersunik sulisoqarnerup kingunerisaanik inuiaqatigiit akornanni isumakuluuteqqarneq;
- Narsami Narsarsuarmilu inissaaleqineq;
- Sulisut inuuniarnermi atugassarisaat pitsaanngitsut naammaginngitsulluunniit; kiisalu
- Narsami ineqarniarnermut pissutsit akillu allanngorneri.

Sulisunik ineqartitsiniarnerup kingunerisaanik sunniutaasinnaasut annikillisinniarlugit, suliniummi sulisut ineqartinniarneqarnissaanni iluaqutaasinnaasut annertusarniarlugit iliuuserineqarsinnaasut tassaapput:

- Suliniummi sulisussat, sanaartortut pulaartullu tamarmik Narsami innuttaasunut pissuserissaarnissamik isumaqatigiisummik atsiortitsisarnissaq akuersaartitsisarnissarlu;
- Najugaqartitsinissamut tunngatillugu najugaqarfinni sapinngisamik kalaallinik sulisoqartarnissaq;
- Nunat tamalaat akornanni pitsaasumik ingerlatsinissamut naapertuuttunik sulisunut ineqartitsisoqarnissaq;
- Sanaartorneqarnerata nalaani inissanik amigaateqartoqassappat GML-i umiarsuarmik utaqqiisaagallartumik najugaqarfiusinnaasumik periarfissiissaaq. Tamanna takornariaqarnerpaaffiata nalaani aallartisarneqassaaq takornariaqarneq minnerpaamik sunnarniarlugu; kiisalu
- Narsami inissianik atukkanik nutarsaaneq.

1.4.3 Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit

Suliniutip pinngortitamik atuinissaa, avatangiisinut sunniutissai kiisalu suliniummut atatillugu sumiiffiit killilersorneqarnissai eqqarsaatigalugit inoqutigiit nunalerinermik inuuniarnerminni tunngavillit suliniutip aallartinnerani sunnerneqarsinnaapput.

Sumiiffimmi inuuniarnermi tunngavigineqartut ilagaat: nunaatilliit (nersutaatilliit, savaatilliit tuttuutillillu), Kuannersuit qatsissortaani ujaqqanik erlinnartunik (tugtupit) katersisartut aammalu Narsap Iluani takornarialerisut. VSB-imi inuussutissarsiutitut taakkunnga sunniutaasinnaasut nalilersorneqarput.

Nassuerutigineqarpoq nunami inuuniarnermi tunngavigineqartut suliniutip ingerlannerani sunnerneqarsinnaasut. Taamaattumillu nunaatilliit tikinneqarnermi kingunerisaanik aningaasatigut sunnerneqarsinnaanerata pillugu tulluuttut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaquutaasinnaasut sulissutiginiarneqarput:

- Nunat tamalaat akornanni (IFC-p suliaqarnissamut aalajangiussaanut naapertuuttumik) peruserineqartoq malillugu nunaminertanik pisineq taarsiissuteqarnerlu (annertussuseq naapertuuttoq aallaavigalugu);
- Suliniummik ingerlatsisut Narsap Iluanilu nersussuaateqarfimmik piginnittup akornanni pisortatigoortuunngitsumik oqaloqatigiittoqarnikuuvoq. Suliniut piiannissamut akuersissummik tunineqarpat, suliffeqarfik Narsallu Iluani nersussuaateqarfimmik piginnittoq nersutaateqarfiup pisiarineqarsinnaaneranut isumaqatiginninniarneq aallartisarsinnaavaa. Naqissuserneqartariaqarporli maannakkumut suli isumaqatigiittoqarnikuunngimmat; aammalu
- Sumiiffimmi nunaatilliit tamarmik peqatiserineqassapput tusarniaavigineqarlutillu.

Naak Kommune Kujallermi takornariaqarneq siuariartoraluartoq Narsami takornariaqarneq annertugisassaangilaq. Suliniutip takornariaqarnermut kingunerisinnaasaasa ilagaat takornarissat pinngortitamik pallinneqarneq ajortumik alakkaasut imaluunniit sumiiffimmi pinngortitami pisunnarlutik tikittartut ikinnerulernerat. Sumiiffimmi angallannermut periarfissat annertusinerisigut takornariaqarnerulernissaq iliuuseqarfigineqarsinnaavoq.

Sunniutaasinnaasut uani eqqartorneqartut iliuuseqarfiginiarlugit Kommune Kujalleq peqatigalugu takornariaqarnerup siuarsarnissaanut periarfissarsiortoqassaaq.

1.4.4 Imaani pisuussutit aammalu imaani inuussutissarsiutit

Kalaallit Nunaanni inuuniarnermi pingaaruteqarluinnartut tassaapput aalisarneq imaanilu ingerlanneqartartunik suliaqarneq. Suliniutip imaatigut inuussutissarsiutitut qanoq sunniisinnaanera paasiniassagaanni isiginiarneqaaqartariaqarput inuussutissarsiortunit pisuussutit imaaniittut qanoq atorineqartiginersut qanorlu sunnerneqartigissanersut. Imaani inuussutissarsiutit suliniummit sunnerneqaratarsinnaasut ilagaat inuussutissarsiutigalugu aalisartut, puisinniartartut aammalu periusitoqaaq atorlugu aalisarlutillu pinialuttartut. Suliniutip aallartinneqarnerata kingunerisaanik naatsorsuutigineqanngilaq inuussutissarsiutigalugu sunngiffimmiluunniit aalisartut sunnerneqarnissaat.

1.4.5 Suliffimmi isumannaallisaaneq peqqinnerlu

Suliniummi avatangiiserineqartut sulisunut pinartumik (sillimaniarnikkut) ataavartumillu (qinngornernik ulorianartunik qinngorfigitinneq) navianartorsiortitsisnaavoq. Suliniutip peqqinnissamut isumannaallisaanermullu maleruagassaani sulisunut isumannaallisaanermut maleruagassat aalajangersimasut allaaserineqassapput.

Suliniutip ilusilersorneqarnerani nakorsiartarfilerneqarsimavoq, arlaatigullu sulisoqarnerata nalaani ajutoortoqassagaluarpas sulisut, sanasut, pilersuisut pulaartulluunniit ajoqusertut tassani sullinneqarsinnaassapput.

GML-imi suliffimmi isumannaallisaaneq peqqinnerlu pillugit nassuiarneqarsimasut tunngavigalugit SIA - mi nassuiaassisoqarsimavoq. Suliarineqartussat akuerineqarnissaannut oqartussa qarfiit attuumassuteqartut - peqqissutsimut, suliffeqarfimmi peqqissutsimut qinngornernut assigisaanullu oqartussa qarfiusut akisussaaffimmik paarinnittut piumasaqaasiorumaarput, taakkualu aallaavigalugit inaarutaasumik akuersissuteqarneq tunniunneqarsinnaajumaarluni.

Ajutoorneq

Aatsitassarsiorfimmi ajutoortoqarsinnaallunilu navianartoqarsinnaavoq. Aatsitassarsiorfimmi ajutoornerit tassanngaannartut aatsitassarsiorfinni nalinginnaasuusut nalaanneqartarsinnaapput. Ajutoornerit nalaanneqarsinnaasut annikinnerusunik annertunerusunillu ajoquusiinnaapput, ajornerpaaffianilu inuup inuuneranik naleqarsinnaallutik.

GML-imit peqqinnissamut isumannaallisaanermullu maleruagassaq sukumiisoq suliffeqarfiup suliffimmi peqqinnissaq isumannaallisaanerlu pillugit politikianut naapertuuttoq suliarineqassaaq. Taamaattumik politikikiliorartoqarneratigut suliniutip ingerlanneqarnerata nalaani sulisut peqqissusaasa, sillimaniarnissaasa inuulluarnissaasalu navianartorsiortinneqarnissaat pakkersimaarfigineqassaaq.

GML -ip suliniummi ajutoornerit pinaveersaartinniarlugit tulluittut iliuuseriniarpai:

- Sanaartornerup aallartinnginnerani suliffimmi peqqinnissamut isumannaallisaanermullu naliliisitsisoqassaaq;
- Sulianut pingaarnernut isumannaatsumik ingerlatsinissamut maleruagassat suliarineqassapput;
- Suliffissuaq atortullu isumannaatsuunissaat anguniarlugu aserfallatsaaliorneqartassapput; kiisalu
- Sulisut tamarmik isumannaatsumik sulisinnaanissaat anguniarlugu, sulisut tamarmik paasisstissiffigineqassapput, ilitersorneqarsimassapput aammalu ilitersuisoqartarlunilu nakktilliisoqartassaaq.

Qinngornerit (peqqissutsimut suliffimmilu peqqissuunissamut sunniutit)

Aatsitassap sananeqaataa pissutaalluni Kuannersuarni suliniummi sulisut qinngornernit qinngorfigitissinnaapput.

IAEA ukiumut qinngornernik qinnguafigineqarnissamut killiliussanik innersuussutinik aalajangiussa qarput. Taakkulu imaapput:

- Piiaaffimmi sulisut annertunerpaamik 20 millisievertinik (mSv) qinnguafigineqarsinnaapput; aammalu
- Innuttaasut aatsitassarsiorfimmit annerpaamik 1 millisievertimik (mSv) qinnguafigineqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni qinnguarnernit annerpaaffilerneqarnissaat danskit (suliffimmi nakkutilliineq) kalaallillu (inuiaqatigiit peqqissusaat) oqartoqarfiannit akisussaaffigineqarpoq.

Kisitsisit missiliuutaasut aallaavigalugit ilimagineqarpoq suliniummi sulisunut nalinginnaasumik qinngornerujumaartut nunat tamalaat akornanni ukiumut qinngorfigitinnissamik killiliussat ataallugit inissisimassasoq, qinngornerilli annertussusissaat uranisiorfinni allani nalaanneqartartut assigissavaat.

Suliniut tulluuttut pinaveersaartitsissutitut atorineqassapput:

- Sulisut sullisissaannik tunineqassapput. Radioaktiviussinnaasut suulluunniit suliffeqarfik qimannginniassammassuk, angerlaanneqartannginniassammatalu sullisit suliffimmi errorneqartassapput;
- Suliffeqarfip nakorsiartarfiani sulisut tamarmik akuttoqatigiimmik (ukiumut) peqqissutsikkut misissorneqartassapput;
- Sulisut tamarmik gammastrålinginut uuttuuserneqassapput, suliffeqarfimmilu qinngornernut nakkutilliisup qinngornerit annertussusaat nakkutigisassavaa. Paasisat suliniutip ukiumoortumik nalunaarusiaani saqqummiunneqartassapput, toqqaannartumillu Naalakkersuisunut nalunaaruteqartoqartarumaarluni;
- Sumiiffiit qinngorneqarnerussanganneqartut, annikillisaaffiginiaarlugit teknikkikkut isumannaallisaaffigineqassapput (assiaqusiineq, ungasissuseq) sulinermilu malittarisassiortoqassalluni (qinngorfigitissinnaanermut piffissaq, sulisut paarlakaajaannerat inuillu illersuutisaat);
- Aatsitassarsiorfinni pujoralak pakkersimaarniarlugu biilit imertaataasut atorineqartassapput; kiisalu
- Biilit aatsitassarsiorfimmit anillassappata aatsitassarsiorfimmi pujoralaat ipillu piiappaarneqarniassammata biilit saliivimmi salinneqaaqassapput.

1.4.6 Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu

Suliniut inuiaqatigiit iluanni sumiiffiit ilaanni peqqissutsimut isumannaallisaanermullu sunniisinnaavoq. Sunniutaasinnaasut ilaatigut avatangiisinut (ass. pujoralak, nipi, qinngornerit), angallannermut nappaateqalersinnaanermullu attuumassuteqarput.

SIA-mi allaaserisat peqqissutsimut, isumannaallisaanermut qinngornernullu attuumassuteqartut GML-imit pissarsiarineqarsimapput. Suliarineqartussat akuerineqarnissaannut oqartussaqaarfiit attuumassuteqartut, peqqissutsimut, isumannaallisaanermut qinngornernullu akisussaassuteqartut piumasaqaasiorumaarput, taakkualu aallaavigalugit inaarutaasumik akuersissuteqarneq tunniunneqarsinnaajumaarluni.

Pujoralak (peqqissutsimut sunniinera)

Sanaartortoqarnerata aatsitassarsiortoqarneratalu nalaani pujoralatsitsisoqartussaavoq. Matusinerup nalaani biilnik assartuisoqaannartussaanaera aammalu tailingsileriffiit nukissiorfiillu aserfatsaaliinnarneqartussaanaeri peqqutaallutik pujoralatsitsineq annikinneerarsuussusaavoq.

Aatsitassiornerup nalaani pujoralannerpaaffiusussap nalaani misissuinerit assigiinngitsut takutippaat silaannaap pitsaassusaa peqqissutsimut sunniinavianngitsoq. Sanaartortoqarneratali nalaani pujoralatsitsinissap misissorniarnera ajornakusoornarnerusimavoq suliat annertussusaat pujoralatsitsinissallu nikerartussaammata. Misilittaanerilli takutippaat piffissap ilaani killilimmik pujoralatsitsingaatsiortoqartarsinnaassasoq, annertussuserli naatsorsuutigineqartoq peqqissutsimut akornusiisinnaasussatut killiliunneqartut ataatingaatsiassavaat.

GML-imit pujoralaap nakkutigineqarnissaanut iliuuseqarfigineqarnissaanullu tulluuttut pilersaarutigineqarput (GML 2015c):

- Aqquuserngit, quersuit, koncentratit eqqagassallu imermik serpartarneqartassapput;
- Aqqusinerni sermiaanermi aputaajaanermilu tarajoq atorineqartassaaq;

- Biilit sukkassusissaannik naapertuuttunik aalajangiineq, akulikitsumik immikkoortiterineq aammalu aserfallatsaaliineq; kiisalu
- Pujoralaat killilersimaarnissaannut atortut.

Naatsorsuutigineqarpoq aatsitassarsiornerup nalaani pujoralatsineq misissorneqartumit annikinnerungaatsiarnissaa.

Nipiliorneq

Sanaartorneqarnerata nalaani atortut nikisinneqarsinnaasut, qillerinerit qaartiterinerit, biilit ingerlaarneri, imaatigut angallanneq aammalu umiarsuit talittarfimmiittut nipiliortuussapput.

Ingerlatsinerullu nalaani aatsitassassiorfimmi eqqaani, aqqusineri umiarsualivimmilu nipiliortoqarnerussalluni.

IFC EHS-ip ilitersuutaanut sanilliussinermi takuneqarsinnaavoq nipiliorneq pitsaassutsinut aalajangiussanut sanilliullugu pissusissamisut inissisimassasoq. Danskit sommerhusini nipiliortoqartarnissaannut malittarisassa at malinneqarsinnaanngilaq, taamaattumilu nipit ajornartorsiutaasinnaannissaat annikinnerutinniarlugu tulliuutut iliuuserineqassapput:

- Receptorit malussarissut atorlugit nipiliorneq nakkutigineqassaaq;
- Inuiaqatigiinnut akornusersuinissaq annikillisarniarlugu annertuumik nipiliorfissat pilersaarusiorteqartassapput;
- Pisiortugassat pilersaarusiorteqarnerani nipiliorneq annikinnerpaatinneqarnissaa periarfissarsiuunneqartassaaq; kiisalu
- Sumiiffiup nalaani innuttaasut naamagittaalliorfigisarsinnaasaannik GML pilersitsissaaq.

Qinngornerit (peqqissutsimut sunniutit)

Suliniummik ingerlatsisoqarnerata nalaani najugaqarfimmi qinngornerit ulorianartut pioreersut saniatigut qinngornernik radioaktivusunik annikitsuararsuarmik pilersitsisisoqarsinnaavoq. Qinngornerit annertussuserilersinnaasaat uummassusilinnut inunnulu sunniutigisinnaasaannik sukumiisumik nalilersuiffigineqarsimavoq, paasineqarporlu qinngornerup annertussusaa innuttaasunut killigitamiit annikinnerungaatsiartoq. Taamaattumik sumiiffimmi inuussutissat ulorianaatitaqanngitsumik nerineqarsinnaapput, qinngorneqarnerulernissarluk kalaallit nerisartagaannut (ass. puisinut immallu timmiaanut) annikitsunnguamik malunnaateqassaaq.

Suliniutip qinngorneqartitsinerata sunniutissaat iliuuseqarfiginiarlugit tulliuutut iliuuserineqassapput:

- GML-ip pujoralammut nakkutilliinissaanut atatillugu periusissaaq atuutsilernera (GLM-ip pujoralannik nakkutilliinissamut pilersaarutaa) aammalu
- Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu paasiniarneqassaaq suliniutip aallartinnginnerani Narsaq qanoq annertutigisumik radonimik qinngorneqartiginersooq aammalu paasinaassutigineqassaaq innuttaasut qinngornernik qanoq iliorlutik pinaveersaartitsisinaanersut.

Angallannermi isumannaallisaaneq

Suliniummik ingerlatsisoqassappat Tunup qeqertaasaaniit Narsap Iluanut (umiarsualivissamut) aatsitassarsiorfimmut aqutaareersooq piorsaqqinneqartariaqarpoq. Qoorooq sinerlugu aqqusinniaq tamanit atorineqarsinnaassaaq, aatsitassarsiorfiulli qaninnerusortaaniittut killilersuiffigineqarumaarlutik.

Suliniuummi ingerlatsisoqarnerata nalaani nipit annertussusissaata misissorneqarnerata nalaani aqqusinikkut angallannerit missingersiorneqarneri aamma ilanngunneqarsimapput. Naatsorsuutigineqarpoq aqqutsinermi angallanneq quleriaammik annertunerusumilluunniit annertunerulerumaartoq. Inuiaqatigiinnut isumannaallisaaneq eqqarsaatigissagaanni, inuiaqatigiit taamak angallatsiginermik misilittagaqannginnerat peqqutaalluni angallannerusoqalernera navianaateqarsinnaavoq.

Inuiaqatigiit akornanni isumannaallisaanikkut sunniutaasinnaasut iliuuseqarfiginiarlugit sukkassutsimik killersuisoqassaaq. Biilit oqimaatsut ingerlaqatigiiaartinneqartassapput aammalu Narsaq suleqatigalugu inuiaqatigiinnut angallannermi isumannaallisaaneq pillugu paasititsiniaasoqartassalluni.

Nappaatit tuniluussinnaasut

Suliniutip ingerlanneqarnerata nalaani sulisorineqartussat amerlasuut (angutaanerusut) nunap avataaneertuusussaapput nunatsinnilu Narsap illoqarfiata avataaniit aamma tikisitsisoqartarumaarluni. Sulisut pineqartut Narsami qanigisaanilu najugaqartunut assigiinngitsumik attaveqartassapput. Attaveqatigiittoqartarneratigullu nappaatit tuniluussinnaasut, kingaassiuutitigut nappaatit tuberkuloselu (TB), siammartinneqarsinnaapput.

Sunniutaasinnaasut iliuuseqarfiginiarlugit tulliuuttutu suliniutigineqassapput:

- Sanaartornerup nalaani sulisut Narsap illoqarfiata avataani najugaqartinneqartassapput aatsitassiornerullu nalaani sulisut isumannaallisaanikkut illersugaasumi najugaqartinneqassallutik;
- Sumiiffiup nalaani najugallit ataqqinnittumik torersumillu pissuseqarfigineqarnissaat anguniarlugu sulisut pulaartullu tamarmik pissuserissaarnissamut isumaqatigiisummik atsiortinneqartassapput;
- GML-imit tulliuuttut iliuuserineqartassapput, pineqartullu suliffeqarfimmut pilersuisussanut piumasaqaataasassapput:
 - Kinguaassiuutitigut nappaatinut (HIV ilanngullugu) misissuisoqartassaaq paasiniaasoqartassallunilu, pisariaqartitsisoqartillugulu siunnersuisoqartassaaq/innersuussissoqartassaaq;
 - Namminersorlutik Oqartussat malittarisassiaat naapertorlugit nappaalanernut nunarsuarlu tamakkerlugu tunillaassuunnernut pilersaarusiortoqassaaq;
 - Sulilinnginnermi peqqissutsikkut (nalinginnaasumik misissortinneq TB-mullu misissortinneq) misissortittoqartassaaq; kiisalu
 - TB-ip tuniluussinnaanissaa annikillisinniarlugu sulisunut najugaqarfiit inissaqarluartut sananeqassapput.
- Peqqissutsip inissisimaffia GML-imit nakkutigineqartassaaq paasissutissiisutigineqartassallunilu, pisariaqartitsisoqartillugulu pissusilersuutit allanngortinneqarnissaat anguniarlugu paasissutissanik suliaqartoqartassalluni.

Nappaatit nalinginnaasut

Suliniutip aallartinnerata kingorna sumiiffiup nalaani inuiaqatigiit akornanni sulisut aningaasatigut isertitaqarnerulerneratigut sulisunillu nerisitsisalerneq kinguneratigut najugallit nerisaat allanngortinneqarsinnaapput. Suliniummik ingerlatsilernerup aamma kingunerisinnaavaa sulinerup nalaani ileqqutoqqat kalorianik atuiffiulluurtut issianarnerusumik taarserneqarsinnaanerat,

tamassumalu ilaatigut kingunerisinnaavaa uummatikkut taqarsuakkullu nappaatit, pualavallaarnerit kiisalu type 2-mik sukkornerit atorineqarnerulernerat.

Suliniutittaaq kingunerisinnaavaa nappaatit allat peqqinnerulernikkut (ass. Suliffik pujortarfiunngitsoq aamma imigassamik aanngajaarniutinillu atuiffiunngitsoq) ajunngitsumik sunnerneqarsinnaaneri.

GML-imit sunniutaasinnaasut nakkutigineqarnissaat anguniarlugu ima iliuuseqartoqassaaq:

- Sulisunut, pilersuisunut pulaartunullu tamanut sukannersumik pujortarneq inerteqqutaassaaq aammalu sukkulluunniit aanngajaarniutinut imigassanillu atuisoqarsimanersoq misissorneqartassalluni;
- Sulisut najugaqarfissaanni timigissartarfeqassaaq; kiisalu
- Nerisassioqarut peqqinnartunik neqerooruteqartinneqartassapput illoqarfimmilu pisiniarfiit peqqinnartunik sumiiffiullu inuussutissaataanik pisinnaasat malillugit neqerooruteqartassapput.

Inuttut tarnikkullu atugarissaarneq

Inuttut tarnikkullu atugarissaarneq peqqissutsimut akornutaasunik ilaqarpoq, taakkualu ilagaat aanngajaarniutinik imigassanillu atornerluineq nikallungarujussuarterneq imminortarnerlu, ajornartorsiutaasinnaasutullu taakkartorneqartut Kalaallit Nunaanni annertuumik atugaapput.

Suliniutip ingerlanneqarnerani ajunngitsumik sunniutaasut tassaasinnaapput Narsami innuttaasut nutaanik periarfissaqalernerat aammalu imigassanik aanngajaarniutinullu atuinnginnissaminut kajumissaarneqarnerat.

GML-ip Narsami Kommune Kujallermilu inuttut tarnikkullu atugarissaarnerup aallunneqarnissaa, tapersorsorneqarnissaa kaammattuutigineqarnissaalu ima iliuuseqarfigissavaa:

- Sumiiffimmi peqqissaasut peqatigalugit tarnikkut peqqissuunermut paasititsiniaanerit ingerlanneqassapput;
- Immikkoortitsinnginnissamik politikkiliortoqassaaq; kiisalu
- Ataavartumik sumiiffimmi, nunap ilaani nunalu tamakkeklugu kalaallit sulisorineqartut suleqatigineqartullu iluatsilluartut saqqummiunneqartassapput.

1.4.7 Inuiaqatigiit aqqissuussaannerat inuusaasiallu

Suliniut inuiaqatigiit aqqissuussaannerannut inuusaasiannullu sunniuteqarsinnaavoq: innuttaasut ataqatigiissarneri allanngorsinnaapput, attaveqaatit allanngorsinnaapput, kiffartuussissutit piumasarineqartut allanngorsinnaapput, kulturikkut ilisimasat aammalu inuiaqatigiit mianerisassat isumaginninnikkullu ajornartorsiortut sunnerneqarsinnaapput.

Noorarneq

Suliniutip aallartinnerata kingunerisaanik Narsap nalaani najugallit aningaasatigut iluanaarsinnaaneq peqqutigalugu Narsamut noorarsinnaapput.

Assigiinngitsunik peqquteqarluni suliniutip sannaata periusissiaatalu nuttarnissaa killilersimaarpaa:

- Suliniummi sulisussat fly-in fly-out atorlugu sulisorineqartassapput;
- Kuannersuarmi aatsitassaqassuseq sanaartorani aatsitassarsiorfigissallugu piukkunnangilaq; kiisalu

- Sanaartornerup nalaani modulikkaartunik sanaartortoqarnissaata kingunerissavaa Kalaallit Nunaanni, ingammik Kommune Kujallermi, sanasuaqqat pisariaqartinneqannginnerunissaat.

Noorartoqannginnissaanut tunngatillugu suliniummi iliuuserineqartussat saniatigut Kalaallit Nunaata isorartuujunerata ukiorluttarneratalu nooraneq killilersimaassavaat.

Malunnaatilimmik illoqarfimmut noorartoqarnissaa ilimagineqanngikkaluartoq, tulliuttut sunniutigineqarsinnaasunut iliuuserineqassapput:

- Suliniummi suliaasat paasinarluartumik periarfissat atorlugit paasissutissiissutigineqassapput; aammalu
- Kiffartuussinerit piumaneqartut pillugit Kommune Kujalleq oqaloqatigineqassaaq.

Attaveqarnek, kiffartuussineq tunniussisinaanerlu

Suliniutip aallartinnerata kingunerisaanik kiffartuussissutit angallannermilu aqqutissat piumaneqarnerulersinnaapput. Suliniummi ingerlatsinerup nalaani naatsorsuutigineqarpoq Narsami innuttaasut minnerpaamik 25 %-imik qaffariaateqassasut. Innuttaasut illoqarfimmi taamak ittumi taama qaffariaateqartigigaangata, illoqarfiup kiffartuussinikkut tunniussinnaasaat ilaanni sipporneqartarpoq. Narsalli ukiuni kingullerni inuierukkiartuaarsimanerata (tunniussisinaassuseq tamakkiisumik atorneraarunnaarluni) kingunerisaanik suliniutip aallartinnerata kingunerani inoqarnerulernermit tunniussaqaarsinnaassuseq ilaatigut nammaneqarsinnaavoq.

Attaveqarnermut, kiffartuussinermut tunniussaqaarsinnaassusermullu sunniutigineqarsinnaasut taakkartorneqartut peqqutigalugit ima iliuuseqartoqarniarpoq:

- Ilinniarfeqarfiit
Sulisunik FIFO-nik (fly-in fly-out) atuisoqarnissaa eqqarsaatigalugu Narsami ilinniartut amerleriaateqarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq. Arlaatigulli ilinniartut amerleriaateqassagualarpata, tamanna ilinniarfinni nalunaarsorsimasut amerleriaatigissammasut ajunngitsumik sunniutitut isiginiarneqassaaq;
- Peqqinnissaqarfiit
Suliniut sulisut atortagassaannik namminerisamik nakorsiartarfeqassaaq. Nakorsiartarfik peqqissaasumik piffissaq tamakkerlugu sulisussamik inuttaqartinneqassaaq, pisariaqartitsisoqartillugulu nakorsamut videokkut attaveqartoqartassalluni. Sulisut ilaqutaat Narsamut nuussagualarpata, ilaqutaasut oqartussat peqqinnissaqarfiinik atuinissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumillu peqqinnissaqarfimmik pisariaqartitsineq 25 %-it missaannik qaffariaateqarnissaa ilimagineqarpoq;
- Politiit suliaqarnerat
Narsami inoqarnerulernerata kingunerisaanik pinerlunnerit amerleriaateqarsinnaapput, tamassumalu kingunerissavaa politiit suliaqarnerulernissaat;
- Sulisut ilinniarsimasut
Namminersorlutik Oqartussat iluanni Kommune Kujallermiluunniit sulisut ilinniarsimasut (ass. Kommunemi atorfillit, ilinniartitsisut, peqqissaasut assigisaallu) akornanni sulisut ilaat suliniummi sulinissaminnut qinnuteqarsinnaapput, tamassumalu kingunerisinaavaa oqartussaqaarfinni ilinniarsimasunik sulisussaaleqilerneq.

Attaveqarnermut, kiffartuussinermut oqartussaqaarfiillu innuttaasunut sullissisinaanerannut sunniutaasinnaasunut ima iluarsisutaasinnaasunik iliuuseqartoqarniarpoq:

- Suliniutip aallartinneranit innuttaasut amerleriaatigisinnaassaas pillugit GML Kommune Kujallermi aqutsisunik sunniutaasinnaasut pillugit oqaloqateqarniarpoq;
- Narsami peqqinnissaqarfimmi pisaariaqartitsinerulernissaq ajunnginnerpaamik naammassiniarlugu GML-ip Peqqissutsimik Naalakkersuioqarfik oqaloqatiginiarpaa; kiisalu
- Sumiiffiup nalaani pinerluttoqarnerulersinnaanera pinaveersaartinniarlugu suliffeqarfimmi sulisut, pilersuisut pulaartullu tamarmik pissuserissaarnissamut isumaqatigiisummik atsiortinneqassapput.

Kulturikkut ilisimasat illersorneqarnerat siuarsarneqarnerallu

Sumiiffinni avinngarusimasuni aatsitassarsiorfimmi sulisoqalerneratigut aningaasarsiornerusoqalerneratigullu kulturikkut naleqartitat ileqqullu attatiinnarniarnerat sunnerneqarsinnaavoq. Kulturikkut naleqartitat unammillerneqangaatsiarsinnaapput aammali avataaniit tikittut sunniisinnaanerat peqqutaalluni inuit ileqqutoqqanik pingaartitsisut aallussinerulersinnaapput.

GML-ip Narsami, Kalaallit Nunaannilu, kulturikkut ilisimasat illersorneqarnissaat siuarsarneqarnissaallu pingaartippai taamaammallu tapersersuiniarluni ima iliuuseqartoqassaaq:

- Suliniummi tuluit oqaasii atorineqassapput, kisiannili sumiiffimmi kalaallisut oqaasillit illersorniarlugit allakkiat isumannaallisaanermut, paasissutissiinermut, tusarniaanermut allaffissornermullu tunngasut kalaallisuunngorlugit nutserneqartassapput;
- Kalaallit kulturiat illersorniarlugu sumiiffimmi oqaasit atorineqartut aqutugalugit tapersersuisoqartassaaq aammalu najugaqartunut kulturimut tunngassuteqartunik sammisaqartitsinerit aqqissuunneqartassapput; kiisalu
- Kalaallit ilaqqutaminnut ileqquminnullu piffissaqarniassammata sulinermi piffissaq taakkununga naapertuuttunngorlugu aqqissuunneqartassaaq.

Inuiaqatigiit mianerisassat isumaginninnermilu ajornartorsiutit

VSB-imi eqimattat pingasut mianerisassatut nassuiarneqarsimapput:

- Inuit tarnikkut innarluutillit imaluunniit aanngajaarniutinik imigassamillu atornerluisut;
- Inoqutigiit sivisuumik suliffissaqarsimanngitsut; kiisalu
- Angutit inuusuttut suliffeqanngitsut.

Suliniut eqimattanut taakkartorneqartunut suliffissaqarnikkut ilinniarfissaqarnikkullu periarfissiinikkut Narsamilu aningaasarsiornerulernikkut ajunngitsummik sunniuteqarsinnaavoq. Kingunerluuteqartitsisinnaavorli aamma, tassami aningaasarsiat qaffariaateqarneratigut inuit aanngajaarniutinik imigassamillu atornerluinerulersinnaapput, taamaasiortoqassappallu isumaginninnikkut ajornartorsiutit qaffariaateqassapput.

Suliffeqarfiup pisinnaatilluni sunniutit ajunngitsut annertusartassavai kingunerluutaasinnaasullu suliffeqarfiup pissuserissaarnissamut malittarisassat atorlugit Narsallu politiivnik suleqateqarnikkut iliuuseqarfigineqartassallutik, iliuuserineqartullu tamarmik sumiiffimmi aangajaarniutinik atuinerup annikillisaarnissaanut attuumassuteqarput.

1.4.8 Sunniutit annertusiartuaarnerat

Sunniutit annertusiartortutut taaneqartartut tassaapput “naliliisoqarnerata nalaani sumiiffimmi isumalluutissanilluunniit suliniummi atuinermit sunniinerit annertusiartuaartut nalilersorneqarnerata

nalaani ingerlanneqartut allat pilersaarutaasulluunniit sunniutigisinnaasaannik ajoqutigisinnaasaannillu nalilersuinermi ilanngussineq” (IFC , 2012).

Kalaallit Nunaanni ataatsikkut arlalinnik aatsitassarsiorfinnik ingerlatsisoqassagaluarpata silaannaallu allanngoriartornerata sunniutai annertusiartortillugit sunniutit inuiaqatigiit akornanniittut annertusiartuaassapput.

Sunniutit annertusiartuaartut naliliiffiginiarneri ajornakusoorsinnaasarput, ingerlanneqartut allat pillugit sukumiisumik paasissutissat pigineqarneq ajoramik. Nunanili allani aatsitassarsiornerup iluani ineriartorfiusuni misilittakkat tunngavigalugit sunniutit annertusiartuaartut taasinnaasat tassaapput:

Ajoqutaasut Akit qaffanneri, ilinniarsimasunik amigaateqarneq, illoqarfinni angallannerup aqqissugaanerata kiffartuussinerullu unammilligassaqalerneru, ataatsimuussusermik annaasaqarneq aalisagaqassutsillu unammillerneqarnera.

Suliniutip ingerlatilernerneqarnerata kingorna aalisagaqassutsip sunnerneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq, isumaginninnerulli iluani kiffartuussiissutigineqartartut sumiiffissallu annikitsumik akunnattumillu sunnerneqarnissaat naatsorsuutigeqarpoq. Akit qaffariaateqassagaluarpata suliffeqarfiup Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfik peqatigalugu sunniutit annikillisinniarlugit oqaloqatigiissapput, ilinniarsimasunik amigaateqalernissaq eqqarsaatigalugu suliniummik ingerlatsisut oqartussaqaarfiit naapertuuttut peqatigalugit iluarsiissutaasinnaasunik iliuuseqartoqassaaq.

Iluuqutaasut Suliffissat, aningaasaliineq, akileraarutitugut isertitat, inuussutissarsiorfissat, ilinniartitaaneq piginnaanngorsaanerlu kiisalu piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni inuiaqatigiinnut ingerlatitseqqinneq.

Suliniummik ingerlatsinerup nalaani sunniutit iluuqutaasut annertunerpaaffissaanniitsinniarlugit suliniutinik allanik ingerlatsisut soqutigisallillu naapertuuttut suleqatigineqassapput.

1.5 Sunniutinut ajunngitsunut ajortunullu iliuuserineqartartussat pillugit pilersaarutit

Iluuqutissanut kingunerluutissanullu iliuusissatut pilersaarusiimi sunniutit kingunerluutillu naalisarneqarsinapput, taakkualu VBS-mi suussusersineqarnikuullutik, pilersaarusiimittaaq atuarneqarsinnaapput GML-imit iluuqutaasussat qanoq annertusarniarneqassasut kingunerluutissallu qanoq minnerpaamiitinniarneqassasut. Nalunaarsuiffik 1.3-mi pakkersimaartitsinissamut iluuqutissat kingunerluutillu qanoq iliuuseqarfiginiarneqarnersut takuneqarsinnaapput. Nalunaarsuiffik 1.3-imi iliuuserineqarsinnaasut taakkartorneqartut Nalunaarsuiffik 1.4-mi nassuiarneqarput.

Nalunaarsuiffik 1.3 Iluqutissanut sunniutissanullu iliuuserineqartussanut pilersaarut

Iliuseqartoqareernerata	Suliniutip killiffia	Iliuseqartoqannginner ani sunniutip annertussusaa	Iliuserineqartussat	Iliuserisat iluatsissinnaassusaat	Iliuserisat kingunerluutaat	Iliuseqareernerup nalinga
Nuna tamakkerlugu Sumiiffimmilu aningaasaqarneq						
Kalaallit Nunaanni suliffissat pisiniarfissallu	Sanaartorneq	Ingasanngitsoq	EC1, EC2, EC3, EC4, EC5, EC6, EC7	Pisinnaavoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
	Ingerlatsineq	Ingasanngitsoq	EC1, EC2, EC3, EC4, EC5, EC6, EC7	Ilimanaateqarpoq	Ingasanngitsoq	Qaffasissorujussuuvuq
	Matusineq	Ingasanngitsoq	EC1, EC2, EC3, EC4, EC5, EC6, EC7	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Kalaallit Nunaanni suliaqarneq	Ingerlatsineq	Annertuvoq	Immorsorneqanngilaq	Qularnanngingajappoq	Annertuneruvoq	Qaffasissorujussuuvuq
Oqartussaqaarfit isertitaat	Sanaartorneq	Ingasanngitsoq	EC8	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
	Ingerlatsineq	Ingasanngitsoq	EC8	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Iluqutininik immikkoortiterineq	Ingerlatsineq	Annertuvoq	EC8, EC9, EC10, EC11	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq

Iliuseqartoqareernerata	Suliniutip killiffia	Iliuseqartoqannginner ani sunniutip annertussusaa	Iliuserineqartussat	Iliuserisat iluatsissinnaassusaa	Iliuserisat kingunerluutaat	Iliuseqareernerup nalinga
-------------------------	----------------------	---	---------------------	-------------------------------------	--------------------------------	------------------------------

Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut

Kalaallinut suliffissat annertussusaa	Sanaartorneq	Annertuvoq	EM1, EM2, EM3, EM4, EM6, EM7, EM8, EM9	Ilimanaateqarpoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
	Ingerlatsineq	Annertuvoq	EM1, EM2, EM3, EM4, EM5, EM6, EM7, EM8, EM9	Ilimanaateqarpoq	Annertuneruvoq	Qaffasissorujussuuvog
	Matusineq	Ingasanngitsoq	EM1, EM2, EM3, EM4, EM6, EM7, EM8, EM9, EM10, EM11	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Ilinniartitaaneq piginnaanngorsaanerlu	Sanaartorneq Matusineq	Annikippoq	EM1, EM3, EM4, EM13, EM14, EM15, EM16	Ilimanaateqarpoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
	Ingerlatsineq	Ingasanngitsoq	EM1, EM3, EM4, EM12, EM13, EM14, EM15, EM16	Ilimanaateqarpoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
Suliniutip pilersitaani suliffissaqartitsineq sumiiffimmilu pisiniartarneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq	Ingasanngitsoq	EM17, EM18, EM19	Pisinnaavog	Annertunngilaq	Annertuvoq
Sulinermi atugassarititat	Sanaartorneq Tunisassionerit Matusineq	Ingasanngitsoq	EM20, EM21, EM22	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq
Sulisut najugaqartinneqarnerat – inuuniarnermi atugassarititaasut	Sanaartorneq	Ingasanngitsoq	EM23, EM24, EM25, EM26, EM27, EM28, EM29, EM30, EM31	Ilimananngilaq	Ingasanngitsoq	Ingasanngitsoq
	Ingerlatsineq	Annertuvoq	EM23, EM24, EM25, EM26, EM27, EM28, EM29, EM30, EM31	Annikitsuaraarsuuvog	Ingasanngitsoq	Annikippoq
Sulisut najugaqartinneqarnerat - Narsamut attaveqaqatigiinneq	Sanaartorneq	Qaffasissorujussuuvog	EM23, EM24, EM25, EM26, EM27, EM28, EM29, EM30, EM31	Pisinnaavog	Annertuneruvoq	Qaffasissorujussuuvog
Sulisut najugaqartinneqarnerat - Narsamut attaveqaqatigiinneq	Ingerlatsineq	Qaffasissorujussuuvog	EM23, EM24, EM25, EM26, EM27, EM28, EM29, EM30, EM31	Pisinnaavog	Ingasanngitsoq	Annertuvoq

Iliuuseqartoqareernerata	Suliniutip killiffia	Iliuuseqartoqannginner ani sunniutip annertussusaa	Iliuserineqartussat	Iliuserisat iluatsissinnaassusaat	Iliuserisat kingunerluutaat	Iliuuseqareernerup nalinga
--------------------------	----------------------	--	---------------------	--------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit

Nunalerinermi aningaasaqarnikkut ineriartorneq - Narsap Iluani nersussuaateqarfik	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Ingasanngitsoq	LA1, LA2, LA3, LA4, LA5, LA6, LA7, LA8, LA10, LA11	Pisinnaavoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Nunalerinermi suliniutip takkunnerata kingorna aningaasaqarneq - Ipiutami Tuttutuumilu nunaatillit	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	LA1, LA2, LA3, LA4, LA5, LA7, LA8, LA10, LA11	Annikitsuaraarsuuvoq	Soqutaanngilaq	Annikippoq
Nunalerinermi suliniutip takkunnerata kingorna aningaasaqarneq- ujaqqanik erlinnartunik katersisartut	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annertuvoq	LA8, LA9, LA12	Pisinnaavoq	Ingasanngitsoq	Ingasanngitsoq
Nunalerinermi suliniutip takkunnerata kingorna aningaasaqarneq - qaannamik takornariartitsinermik ingerlatsisut	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	LA13	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq
Inuussutissaqarneq uumasoqatigiillu ataqatigiinnerat	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Ingasanngitsoq	LA14, LA15, LA16, LA17	Pisinnaavoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Takornariaqarneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	LA18, LA19	Pisinnaavoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq

Imaani pisuussutit aammalu imaani inuussutissarsiutit

Imaani inuussutissarsiornermi suliniutip takkunnerata kingorna aningaasaqarneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	OC1, LA1, LA5	Ilimananngilaq	Annikippoq	Annikippoq
--	--	------------	---------------	----------------	------------	------------

Iliuseqartoqareernerata	Suliniutip killiffia	Iliuseqartoqannginner ani sunniutip annertussusaa	Iliuserineqartussat	Iliuserisat iluatsissinnaassusaa	Iliuserisat kingunerluutaat	Iliuseqareernerup nalinga
-------------------------	----------------------	---	---------------------	-------------------------------------	--------------------------------	------------------------------

Suliffimmi isumannaallisaaneq peqqinnerlu

Ajutoortoqarnissaanut navianaat	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annertuvoq	OH1, OH2, OH3, OH4, OH5, OH6, OH7, OH8	Ilimananngilaq	Ingasanngitsoq	Ingasanngitsoq
Qinngornernik qinngorfigitinneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Ingasanngitsoq	OH9, OH10, OH11, OH12, OH13, OH14, OH15, OH16, OH17, OH18, OH19, OH20	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq

Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu

Pujoralak silaannaallu pitsaassusaa	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	CH1, CH2, CH3, CH4, CH5, CH6	Ilimananngilaq	Soqutaanngilaq	Annikippoq
Nipiliorneq	Sanaartorneq	Ingasanngitsoq	CH7, CH8 CH10	Ilimananngilaq	Ingasanngitsoq	Ingasanngitsoq
	Ingerlatsineq	Annikippoq	CH7, CH9 CH10	Ilimananngilaq	Annikippoq	Annikippoq
Qinngornernik qinngorfigitinneq	Ingerlatsineq	Annikippoq	CH11, CH12, CH13	Annikitsuaraarsuuvoq	Annikinneruvoq	Annikippoq
Angallannermi isumannaallisaaneq	Ingerlatsineq	Qaffasissorujussuuvoq	CH14, CH15, CH16	Ilimananngilaq	Annertuneruvoq	Annertuvoq
Nappaatit tuniluuttartut	Sanaartorneq	Qaffasissorujussuuvoq	CH17, CH19, CH20, CH21, CH22, CH23, CH24, CH25, CH26, CH38	Pisinnaavoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
	Ingerlatsineq	Annertuvoq	CH18, CH19, CH20, CH21, CH22, CH23, CH24, CH25, CH26, CH38	Ilimananngilaq	Ingasanngitsoq	Ingasanngitsoq
	Matusineq	Annikippoq	CH19, CH20, CH21, CH22, CH23, CH24, CH25, CH38	Annikitsuaraarsuuvoq	Ingasanngitsoq	Annikippoq
Nappaatit nalinginnaasut	Sanaartorneq	Annertuvoq	CH27, CH28, CH29, CH30, CH31, CH32,	Pisinnaavoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
	Ingerlatsineq	Qaffasissorujussuuvoq	CH27, CH28, CH29, CH30, CH31, CH32, CH33	Pisinnaavoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
	Matusineq	Ingasanngitsoq	CH27, CH28, CH29, CH31	Annikitsuaraarsuuvoq	Annikinneruvoq	Annikippoq

Iliuseqartoqareernerata	Suliniutip killiffia	Iliuseqartoqannginner ani sunniutip annertussusaa	Iliuserineqartussat	Iliuserisat iluatsissinnaassusaat	Iliuserisat kingunerluutaat	Iliuseqareernerup nalinga
-------------------------	----------------------	---	---------------------	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------

Inuiaqatigiit aqqissuussaannerat inuusaasiallu

Inuttut tarnikkullu atugarissaarneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq	Ingasanngitsoq	CH34, CH35, CH36, CH37	Ilimanaateqarpoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
Noorarneq	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	SO1, SO2	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq
Attaveqarneq, kiffartuussineq tunniussisinnaanerllu	Sanaartornerup matuneqarnera	Ingasanngitsoq	SO3, SO5, SO6, SO7	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq
	Ingerlatsineq	Annertuvoq	SO3, SO4, SO5, SO6, SO7	Pisinnaavoq	Ingasanngitsoq	Annertuvoq
Kulturikkut ilisimasat illersorneqarnerat siuarsarneqarnerallu	Ingerlatsineq	Annikippoq	SO8, SO9, SO10, SO11, EM4	Pisinnaavoq	Annikinneruvoq	Ingasanngitsoq
Inuiaqatigiit mianerisassat sumaginninnermilu ajornartorsiutit	Sanaartorneq Ingerlatsineq Matusineq	Annikippoq	SO12, EM4, CH18	Ilimananngilaq	Annikinneruvoq	Annikippoq

Nalunaarsuiffik 1.4 Pakkersimaartitsinissamut / Pitsanngorsaanissamut suliniutit allattorsimaneri

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Nuna tamakkerlugu Sumiiffimmilu aningaasaqarneq	EC1	Suliniummot tunngatillugu toqqaannartumik suleqatigiinnissamut periarfissat pillugit attaveqatigiissinnaaneq pilersinniarlugu susassaqartut pingasut GML, naalagaaffik (nunap ilaani aammalu nuna tamakkerlugu) kiisalu Kalaallit Nunaanni ingerlataqartut oqaloqatigiiffigisinnaasaanik pilersitsineq
	EC2	Suliniutip killiffiini tamani nioqqutissat kiffartuussinerillu pisariaqartinneqartussat allattorsimaffianik sananeq. Suliniutip pilersorneqarnerani kalaallinut ingerlataqartunut taakkua allattorsimaffiit tunniunneqartassapput pilersuinerimi peqataanerisa annertunerulernissaa qulakkeerniarlugu
	EC3	GML-ip sumiiffimmi suliffeqarfinnut (nuna tamakkerlugu aammalu nunap ilaani) suliarinnittussarsiortarnerup aammalu isumaqatiginneriaatsit suliffeqarfinni atorineqartussat qanoq ingerlanneqartarneri nassuiarniarlugit suleqatigissavai
	EC4	Sumiiffimmi suliffeqarfinnut peqqinnissamut isumannaallisaanissamullu aalajangersimasunik suliffeqarfinnut pilersuisunut suliniummik suleqateqarnermi piumasarineqartunik naamassinnissamut tapersersuinissaq aqutissiuussinissarlugu
	EC5	GML-ip isumaqatigiissutit angisuut mikisunngorlugit suliarissavai kalaallinit ingerlataqartunit ingerlanneqarsinnaasunngorlugit
	EC6	GML-imi suliarinnittussarsiortartut Kalaallit Nunaanni ingerlatsinermik ilisimasallit kalaallisullu oqaasillit ilaatigut sulisorissavaat
	EC7	Suleqatigiiffinnut, soorlu Kommune Kujallermi sanaartornermik aatsitassarsiornermillu suliallit suleqatigiiffiat qanittumi pilersinneqartumut aammalu inuussutissarsiutinik oqallittarfinnut suliffeqarfinnik piginnaanngorsaanissamut suliniutip tulleriarneqarnissaanut tapersersuinissaq aqutissiuutissallugu
	EC8	GML ukiumoortumik akileraarutitut akiliutigisimasaminik pisortatigut saqqummiussisassaaq
	EC9	Suliffeqarfiup najugaqartunut pilersaarutaani najugaqarfinni porsaanermut atatillugu inoqutigiit atugarliortut siuarsarneqarnissaat ilaatinneqassapput
	EC10	Sulisut tamarmik, sanaartugassanik suliaqartut pulaartullu Kuannersuarni suliniummi pissuserissaarnissamik isumaqatigiisummut atsiortussaataassapput, taamaalilluni Narsami naapertuutinnigsumik aningaasartuuteqarneq (soorlu aanngajaarniutitut, imigassamut, atortittartunut aningaasanoornertut il.il. aningaasartuutit) annikillisarneqaarsinnaavoq
	EC11	Arnat Narsami najugallit inuussutissarsiutinik suliniutip pilersitaanni suliaqarnissaannut periarfissarsiuussiniarluni ilinniarnissaat siunniunneqassaaq

Sammasaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut	EM1	Suliniutip inerisarneqarnissaanup naapertuuttumik susassaqaqfinni attuumassuteqartuni Naalakkersuisut suleqatigalugit ilinniagaqarsimanngitsunik pikkorissaanissaq aqqutigalugu ilinniartoqalernissaa periarfissarsiuunneqassaaq. Ilinniarfigineqarsinnaasut minnerpaamik ukuussangatinneqarput: avatangiisinut ilisimatusarneq, aatsitassarsiorneq, ujarassiorneq, ingeniøritut sulineq, aqutsineq, sulisoqarneq oqaatsillu
	EM2	Narsami, illoqarfinni allani Kommune Kujallermilu najugaqarfinni annerusuni Nuummilu GML-imi suliffiusinnaasunik paasissutissiinissamik neqeroorluni
	EM3	Inuussutissarsiornermik ilinniartiit (soorlu Aatsitassarsiornermut Ilinniarfik, INUILI allallu) suleqatigalugit suliniutip inerisarneqarnerani kalaallinut ilinniartunut toqqaannartumik suliniummi pilersitaaniluunniit suliffittaarnissaannut pikkorissartitsinissat inerisarnissaat. Minnerpaamik aatsitassarsiornermik iliniarfimmi naammassisasut 40-it sulilernissamut pikkorissarneqassasut siunertarineqarpoq
	EM4	Kalaallinik sulisunik maligassiulluurtunik takutitsisinnaanerup inerisarneqarnissaa
	EM5	Tunisassiortoqarnerata nalaani praktikkerfissamik ukiumut ilinniartut 15 missaat praktikkerfigisartagassaannik pilersitsineq
	EM6	Kuannersuarni sulisoqarnermut immikkoortortaqaqfimmik kalaallisut oqaasilinnik sulisulimmik sumiiffimmi isumaqatigiinniartartunut sulisullu peqatigiiffiit isumaqatiginninniarnernut akisussaasuusussamik pilersitsinissaq
	EM7	Arnat angutillu atorfimmu qinnuteqarsimasut assigiinnik piginnaasaqartillugit arnat tigujumaneqarnerusassapput
	EM8	Suliffeqarfiup tamanut ammatinneqartarnera najugaqartut peqataatinniarlugit aammalu suliffeqarfiup anguniagaanik sulisunullu piumasaqaataanik paasissutissiinissaq anguniarlugu attatiinnarneqassaaq
	EM9	Piffissap ingerlanerani kalaallit aqutsineri sulisorineqartut qaffassaanikkut amerlisarneqarnissaat eqqarsaatigalugu sulisunut nutaanut siunnersuisarfimmik pilersitsineq
	EM10	Sulisut qaffassarnissaannut piginnaanngorsaqqinnissaannullu (sanaartortunit aamma atorineqarsinnaasut) pilersaarutit aatsitassarsiorfiup matuneqarnissaani ikaarsaariarnermi suliffissamut atorsinnaasut inerisarnissaat
	EM11	Inuiaqatigiit eqqarsaatigalugit (toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu) sulisorisimasat ingerlariaqqinnissaannut tunngatillugu suliniutip matunissaanup ukiut tallimat sioqqullugit periusissiortoqassaaq, matumani sulisunut suliffeqarnermut tunngasunik siunnersuisoqassaaq, taamaallutik sulisut piiaviup matoreernerani siunissami suliffissaqarnissaannik qulakkeerinneqataanissaq anguneqarsinnaassaaq aammalu suliniutip matuneratigut inuit atugarisaannut kingunerit iliuuseqarfigineqarsinnaallutik
	EM12	Sulisut ingerlatsineri sulisuusussat tunisassiornerup aallartinnissaata minnerpaamik ukiup affaa sioqqullugu sulisorineqaleriissapput, taamaaliornikkut ilinniartitsinerup iluatsilluurtumik ingerlanneqarnissaa qulakkeernarneqassaaq
	EM13	Kommune Kujallermi aqutsisut suleqatigalugit kommunemi ilinniarnissamut periarfissat aatsitassarsiornerup ineriartortinneqarnera tapersorsorluarumallugu annertusarneqarnissaanik ilusilersuineq

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut	EM14	Majoriaq Kommune Kujallermilu atuarfiit suleqatigalugit atuarnut suliniummi (suliniutillu pilersitaani) suliffisanut periarfissat piusut paasisstissiissutiginissaat siunissami inuussutissarsiummik pitsaanerpaamik qulakkeeriniissinnaanerit takuniarlugu
	EM15	Suliffeqarfiup iluani kalaallinik sulisoqarnissaq pilertornerusumik anguniarlugu suliffeqarfimmi praktikkarfissamik siunnersuisarfimmillu pilersitsisoqassaaq. Tunisassiornerit aallarteqqaarnerisa nalaani sulisut misilittagallit ilaatigut immaq tikisitat pisinnaasaat sulisunut nutaanut takutinniarlugit marloqiusamik sulisoqarsinnaavoq. Taama pilersaaruteqarnermi piffissap ingerlanerani kalaallit sulisussat suliffeqarfiup tamarmiusup iluani amerlisarneqarnissaat (tamatumalu malitsigisaanik tikisitat ikilinerat) siunertaavoq
	EM16	Kalaallit Nunaanni praktikkertarfinnik suliniummi atorfiit sorliit pisariaqartinneqarnersut nassuiarniarlugu aammalu Kalaallit Nunaata iluani tamatumani piginnaasat qanoq pitsaanerpaamik ineriartortinneqarsinnaasut paasiniaarlugu suleqateqarneq
	EM17	Ineqarfimmi "pisiniarfik" kalaallit tunisassiaannik ajornanngippat imaqartinneqartassaaq tunisassiallu pissarsiarineqarsinnaanngippata kalaallinut pilersuisunut piniartoqartassaaq
	EM18	Suliniummot tapersiinnaasunik sumiiffimmi ingerlataqarfinnik soorlu mersortarfinnik uniforminik issittumilu atisassanik suliaqarsinnaasunik pilersitsinernut tapersuineq
	EM19	Suliniummik isumaqatigiissusioriaatsikkut tapersersuinikkut sumiiffimmi sanaartortut suliassarsiornissaannik kaammattuineq. Sumiiffimmi suliakkiinerit taamaallaat tuniunneqartassapput nunat tamalaat akornanni atugassarititanut pitsaassutsumigut akimigullu neqeroorutigineqartut naleqqersuussinnaappata
	EM20	Siusissumik aammalu ataavartumik SIK-mik allanillu Kalaallit Nunaanni sulisut peqatigiiffiinik sulinermi atugassarititanik Kalaallit Nunaanni piunasaqaatinut naapertuuttunik aammalu sumiiffimmi suliffissaqartitsinermut eqquinerlunngitsunik pilersitsinissaq anguniarlugu suleqateqarneq
	EM21	SIK Naalakkersuisullu "sulisut ilinniagallit" akissarsiaasaat orniginartitat aammalu sumiiffimmi sulisussanik pitsaasunik qulakkeerinnissinnaasut isumaqatigiissutigineqassapput. Pisariaqartinneqassappat isumaqatigiissummut aamma ilanngunneqassapput nikittaattumik sulinermit qaangiuttoornermullu tapisiat. Atorfinitsitsinerup pinnginnerani aningaasarsiaasat Naalakkersuisunut SIK-mullu isumaqatiginninniutigineqassapput
	EM22	Suliffiit taarseraattut pilersinneqassapput ilaqutallit sulisinnaanerit qulakkeermallugu aammattaaq eqqarsaatigineqassaaq inooriaatsip ingerlanneqaannarnissaanut qanoq akulikitsigisumik angerlallartoqartarsinnaanera
	EM23	Pissuserissaarnissamik isumaqatigiissut - Sulisut tamarmik (sanaartortut ilanngullugit) suliniummi sulinerminni pissuserissaarnissamik isumaqatigiissummut atsiortussaataassapput
	EM24	Suliniummi sulinermi aammalu suliniummi najugaqarfinni najugaqarnermi imigassamik aanngajaarniutinillu atuneq aammalu naapertuutinnngitsumik pissusilersuuteqarneq inerteqqutaassapput. Sumi tamani pujortarneq inerteqqutaassaaq. Innersuussutigineqartut akerlinganik pisoqarsimatillugu innersuussutitut malinnilluarnissamut suliniutit tikkuussisut ingerlanneqartassapput

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Atorfissat sulinermilu atugassarititaasut	EM25	Narsami najugaqartunut kalaallillu kulturiannut ataqqinninneq, ilanngullugu piorsarsimassutsikkut ilisimasassanik ilinniartinneqarneq suliniummi sulinerup aallartinnerani naamassineqarsimanissaaq
	EM26	Narsami innuttaasut sulisullu ineqarfimmi illersugaasumi najugallit attaveqaqatigiittarnissaat killeqassapput. Assersuutigalugu sulisut ineqarfimmi najugallit sumiiffiup imerniartarfianiikulaaqusaassanngillat, timersornissamulli kaammattorneqassallutik aammalu Narsami innuttaasut inuppalaartumik sammisaqartitsisoqarneratigut peqatigitinniarneqassallutik. IBA-mik oqaluuserinninnermut atatillugu sammisaqartitsinerit pineqartut suujumaarneri Narsami Kommune Kujallermilu aqutsisut peqatigalugit aalajangerneqarumaarput
	EM27	Ineqarfissami nunaqarfeeqqamilu atortut pujortarfiussanngillat
	EM28	Sanaartortut ineqarfigigallagassaanni ineqarfivissamilu kalaallinik sulisunik amerlisaaneq - GML-ip nerisassanik pilersuisartut, eqqiaasut aammalu allat pisariaqartinneqartut sullissisut kalaallinit ingerlaneqarnissaat piniarlugu suleqatigissavai
	EM29	Sulisut ineqartinneqarnerannut pitsaassutsit aalajangiussat - sanaartortut najugaqarfigigallagassaat sanaartorfimmi sanartortumit ilusilersorneqarlutillu suliarineqassapput. VSB-ip suliarineqarnerani ineqarfissamut pilersaarutit pissarsiarineqarsinnaasimanngillat, kisiannili ilusissat aalajangiunneqartut tamarmik GML-imit akuerineqaqqaartussaapput aammalu SIK-miit takuneqaqqaartussaallutik, SIK-kkullu maluginiagassaat tassaassapput Kalaallit Nunaanni pitsaassutsinut aalajangiussanut isumaqatigiissutit naapertuuttuunissaasa qulakkeerneqarissaat. Ineqarfissaq nunat tamalaat akornanni pitsaasumik ingerlatsinissamut naapertuuttumik ilusilersorneqassaaq, soorlu IFC / EBRD-p ilitseruutaani 'sulisut inaat'-nik qulequtserneqartumi: Ingerlatsinerit aammalu pitsaassutsinut aalajangiussat (IFC, 2009b)
	EM30	Sanaartortoqarnerata nalaani inissanik amigaateqartoqassappat GML-i umiarsuarmik utaqqiisaagallartumik pisariaqartitsineq aallaavigalugu najugaqarfiusinnaasumik peqassaaq. Tamanna utaqqiisaagallartumik aaqqiinerussaaq aammalu aallartisarneqassalluni takornariaqarnerpaaffiani takornariaqarnermut sunniutissai minnerpaaffissaaniitinniarlugit
	EM31	GML-ip Narsami Kommune Kujallermilu aqutsisut peqatigalugit inissiat illullu inoqanngitsut, kalaallit sulisorineqartussat illoqarfimmut nuukkusuttut inissaattut toqqarneqarsinnaapput. Ineqarfissat saniatigut siniffiit 50-it tungaanut ineqarfissanik suliarinninnerup nalaani atugassanngortinneqarsinnaapput. Ilimanarpoq periarfissaq Kommune Kujallermi najugaqarfinni innuttaasunut arlaatigut orniginarsinnaasoq aammalu Narsami innuttaasuusimasut uternissamut suliffissanik periarfissat piulerpata kaammattuutaasinnaasut

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit	LA1	Ingerlatsiviusut nuunneqarneranni sunniutit pinngitsoortinneqassapput, imaluunniit pinngitsoortinneqarsinnaanngippata suliniutit allaanerusut misissorneqassapput sunniutissai anikillisarnerlugit
	LA2	Pinngitsaaliilluni illumiit anisitsisarnerit pinngitsoortinneqassapput

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit	LA3	Pisariaqartillugu nunamik piginnittup pisiarinnittullu isumaqitigiinnerisigut pisisoqartassaaq
	LA4	Nunamik pisinissaq pisariaqartillugu imaluunniit nuna pallinneqartussaatinagu kingunerluutaasinnaasut annikillisarneqassapput a) isertitarisarsimasatut annaasanik taarsiineq[1]; b) nuutsitsinermi paasissutissanik isummannaarinnilluarnikkut, tusarniaanikkut aammalu attuumassuteqartut paasissutissanik toqqammaveqarluarnissaasigut
	LA5	Aningaasarsiorfiit nuunneqartillugit suliffeqarfiup aningaasarsiorfissap nutaap pilersinneqarnissaa, ajornanngippallu inoqutigiit sunnerneqarsimasut pitsaanerusumik inuussutissarsiorfeqalernissaat anguniassavaa
	LA6	Suliniut Narsap Iluanilu nersussuaateqarfimmik piginnittup akornanni pisortatigoortuunngitsumik siornatigut eqqartuisimapput. Suliniut piiaanissamut akuersissummik tunineqarpat, Suliffeqarfiup Narsallu Iluani nersussuaateqarfimmik piginnittup akornanni nunaatip pisiarineqarsinnaanera pillugu isumaqatiginninniartoqassaaq. Oqaatigineqassaaq, maannakkut sulisumaqatigiissusiortoqarsimannginnera
	LA7	Sumiiffimmi nunalerinermik sammissaqartut tamarmik sunniutissat suliniummullu paasissutissat annertunerusut tunniunniarlugit peqatigineqassapput tusarniaavigineqarlutillu
	LA8	Suliniut inuussutissarsiummik sunniissappat GML-ip KNAPK SPS-ilu peqatigalugit inuussutissarsiutip pilerseqqinneqarnissaanut suliniummik (LRP) pilersitsissaaq, uanilu sunniutaasimasooq aallavusujumaarluni
	LA9	Suliniut ingerlatsiveqarnikkut inuussutissarsiummik sunniissappat GML-ip ingerlatsivimmik inerisaanissamut, ilinniartitsineq ingerlatsinissamullu pilersaarutit ingerlatsinerup annertusarnissaanut sumiiffimmilu suliffissanik pilersitsiniartut ilanngullugit tapersersussavai
	LA10	Pujoralammut qinngornernullu iluarsiissutaasinnaasunik suliniuteqartoqassaaq
	LA11	Narsami, Narsap Iluani Ipiutamilu (aallaavittut) aatsitassaqarfiup killingani pujoralammut qinngornernullu nakkutiginniffiit pilersinneqassapput sumiiffimmilu attaveqaatit soqutiginnittut malinnaatinneqassallutik
	LA12	GML-ip sanaartornerup / aatsitassarsiornerup aallartinnginnerani ujaqqanik erlinnartunik katersinissamut akuersissutilinnut tugtupitseqarnerpaaffiani katersisoqaaqaarsinnaanera qulakkiissavaa. Isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu isersinnaaneq nakkutigineqassaaq
	LA13	GML-ip qajartorluni takornariartitsisartunut suliniutip ilusaanik suliniutillu ingerlasarfissaanik piffissanik nassuiaassaaq aammalu pisariaqartitsineq naapertorlugu sunniutitut iliuuserineqarsinnaasunik suliniutinik pilersitsissalluni
	LA14	Sapinngisamik suliniutip pinngortitamik atuinnissaa sumiiffinnillu killilersuinissat annikillisarneqassapput
	LA15	Narsap Iluani pujoralammik pilersitsinerup minnerpaaffianiitinneqarnissaa anguniarlugu aqquserngit imermik serpartarneqakulassapput
	LA16	Kulturikkut ingerlanneqareersut attatiinnarneqarnissaat kaammattorniarlugu GML pisinnaatilluni nunap pisussutaanik Narsap Iluaneersunik (assersuutigalugu paarnanik) pisisassaaq

Sammisaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Nunalerineq nunamilu inuussutissarsiutit	LA17	GML-ip Narsami aqutsisut arpaffissat / pisuttuarfissat aqquutit allat sunnerneqarsimannginnerusut nassaariniarlugit suleqatigissavai
	LA18	VVM-imi (GHD, 2018) avatangiisit pitsaassutaattut nassuiarneqartut pitsaassusaasa attatiinnarneqarnissaat anguniarlugu avatangiisinut aqutsinermut periusissianik aallartitsisoqassaaq
	LA19	Takornariaqarnermi periarfissat tapersersorniarlugit Kommune Kujalleq pingaartumillu Narsaq suleqatigineqassapput
	LA20	Sumiiffimmi, nuna tamakkerlugu kiisalu nunat tamalaat akornanni takornariaqarnermut periarfissat siuarsarnissaat misissorneqassapput

Sammisaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Imaani pisuussutit aammalu imaani inuussutissarsiutit	OC1	Sumiiffimmi pisariaqartinneqartut eqqarsaatigalugit sunniutinik suussusersisoqassagaluarpas KNAK allallu susassaartut suleqatigineqassapput

Sammisaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Suliffimmi peqqinnissaq sillimaniarnerlu	OH1	GML-ip peqqinnissamut isumannaallisaanermullu maleruagassaq sukumiisoq suliffeqarfiup suliffimmi peqqinnissaq isumannaallisaanerlu pillugit politikkianut naapertuuttoq atuutsissavaa
	OH2	Sanaartornerup aallartinginnerani suliffimmi peqqinnissamut isumannaallisaanermullu naliliineq peqqussut nr. 1168-imi piumasaqaatinut naapertuuttoq allaaserineqassaaq
	OH3	Tunngaviumik ingerlatassat isumannaatsumik ingerlanneqarnissaannut suliniutip ingerlanneqarnerani ingerlaavartumik tulluarsarneqarsinnaasumik periutsinik pilersitsisoqassaaq
	OH4	Suliffissuaq atortullu aserfallatsaaliorneqartassapput isumannaatsuunissaat anguniarlugu
	OH5	Sulisut tamarmik peqqissutsikkut isumannaatsumik sulisinnaanissaat anguniarlugu paasissutissiisoqassaaq, skiltersuisoqassaaq, ilitersuisoqassaaq, ilinniartitsisoqassaaq nakkutilliisoqassallunilu. Pilersuisut ilitersuutaat suliffimmilu atugassanik ilitersuutit Tuluttut, Danskisut Kalaallisullu oqaasertaqassapput
	OH6	Isumannaallisaanermi nalunaarsuinerit, kukkuluttungajannerit navianaatillu suussusersineqarsimasut attuumassusillit tamarmik nalunaarsorneqarlutillu nakkutigineqassapput

Sammissaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Suliffimmi peqqinnissaq sillimaniarnerlu	OH7	Isumannaallisaanermut ataatsimiititaliaq suliffeqarfiup iluani aqutsinermut, siunnersuinerlut, peqqinnissamut isumannaatsuunissamullu paasissutissiinerlut nakkutilliinermullu akisussaasusaaq pilersinneqassaaq
	OH8	Suliniutimmi immikkoortuni teamini suliffimmi avatangiisinut isumannaallisaanermullu akisussaaffiit aqutsisunut agguataarneqassapput
	OH9	Sulisut tamarmik talitalinnik annoraassiassanik tujuuloqarlutillu qarleqassapput atisallu suliffissuarmi errorneqartassapput qinngornerit ulorianartut najugaqarfinnut pinnginnissaat anguniarlugu
	OH10	Immikkoortiterivimmi akuiaavimmilu atisanik taasiisarfeqassaaq
	OH11	Navianartumik pujoralaqartillugu sulisut maskeqartinneqartassapput
	OH12	Sulisut tamarmik ataavartumik (ukiumoortumik) nakorsamit misissorneqartassapput. Misissuineq suliniutip nakorsiartarfiani ingerlanneqartassaaq suliniutillu aningaasartuutit matumani matussuserassavai
	OH13	Sulisut qinngorfigitinnerat annertuseriassappat qinngornernut illersornissamut allaffeqarfigimmiit nassuiaateqarfigineqassapput pisariaqassappallu suliffigisap iluani allamut nuunneqarlutik. Qinngorfigitinnerup annertuseriarnera annertugineqarpat (qinngornernut illersornissamut sulisumiit) sulisoq suliffeqarfiup nakorsiartarfiani misissorneqassaaq
	OH14	Suliniutip ukiumut nalunaarusiaani qinngorfigitinnerit allattoqqissaarneri saqqummiunneqartassapput Naalakkersuisunullu toqqaannartumik tunniunneqartassallutik
	OH15	Sumiiffiit qinngornernik ulorianartunik annertuumik peqassangatinneqartut teknikkikkut isumannaallisaaffigineqassapput (assiaqusiineq, ungasissuseq) aammalu periutsinut nakkutiginninnikkut (qinngorfigitinnerup sivilissusaa, sulisunik taarsaatsitsineq inuinaallu illersuutigisinnasai atortut (PPE)) qinngorfigitinnissaq minnerpaaffimmiitinniarneqassaaq
	OH16	Qaartitsinnginnermi pujoralaallu toreernissaanut piiavik inuerutsinneqartassaaq
	OH17	Aatsitassarsiorfimmi tamani pujoralak annikinnerutinniarlugu imermik pajuttaatit atorineqassapput
	OH18	Sulisut piiavittaaniittut pingaarnermik illuaqqani aatsitassarsiornermut atortulinni silaannarissaavittalinnut inissinneqartassapput. Illuaqqani silaannarmut saliutit filterit taarsikulaneqassapput
	OH19	Biilnut saliisarfeqassaaq, biilit tamarmik aatsitassarsiorfimmiit ingerlalersut aatsitassarsiorfiup pujoralaa / ipia peerniarlugu
	OH20	Aserorterivimmi silaannaap ingerlaalluarnissaa isumagineqassaaq (akunnerup ataatsip iluani quleriarluni taarsaatsinneqartassalluni)

Sammissaq	ID	Iluarsiissutissatut suliniutit
Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu	CH1	Ujaqqat amerlasuukkaat, akuiakkat aammalu eqqagassat imermut seqertitsissutinik (aasakkut) imeq sinneruttoq atoqqissinnaasaq atorlugu masatserneqartassapput
	CH2	Aqquserngit assakaasulinnik imermik seqertitsissutinik (aasakkut) masatserneqartassapput
	CH3	Aqqusinermi sermimik apummillu aatsitsiniarluni tarajorterineq. Taratsup aamma qaavata isugutannera annertusitissinnaavaa avatangiisiiit isugutaap pilersinneratigut (ukiukkut)
	CH4	Biilit sukkassusissaannik naapertuuttunik aalajangiineq, akulikitsumik immikkoortiterineq aammalu aserfallatsaaliineq
	CH5	Biilit atortullu sarfamik atuunikitsut silaannarmut aniatitat killilersimaarniarlugit
	CH6	Innaallagissiorfiup, biilit allallu atortut innaallagissamik atuisut aserfallatsaaliorlugit sanaartortuisa ilitersuutaat malillugit silaannarmut aniatitsineq killilersimaarneqassaaq
	CH7	Suliniutim atortut nipiliornerisa nakkutigineqarnerisa saniatigut nipimut malussarissuni qaninnerpaaniittuni nipiliornerit nakkutigineqassapput (illuaqqat nalaanni aammalu Narsap kujasissuani /kippasissuani). Attaveqatigiittarfiit atorneqartut aqutigalugit Narsami soqutigisalinnut nakkutillinerup inernerit saqqummiunneqartassapput
	CH8	Umiarsualiviup sanaartorneqarnissaani annertuumik nipiliornerit inoqutigiinnut ilinniartinnullu akornusersuinerit annikillisaarniarlugit piffissalersorneqassapput
	CH9	Maskiinat nipiliuutaasut nipiliorneranut annikillisaanissamik periarfissat imaluunniit suliniutit nipikillisisinnaasut suliniutit sanaartorneqannginnerani teknikkikkut sukumiisumik misissuineri ilanngunneqassapput
	CH10	GML innuttaasut soqutigsallillu sunnerneqarsimasut isumakuluutinik naammagittaalliutinilluunniit (kinaassutsip isertuussinnaanera aamma periarfissaavoq) paarlaasseqatigiiffigisinnaasaannik suliniutim aqutsisut akissuteqarfigiumaagaanni malaaruteqarfigisinnaasaannik pilersitsissaaq
	CH11	GML-ip pujoralammik aqutsinissamut allaaserisaani pujoralaap aqunneqarnissaanut suliniutit atuutsinneqarnissaa
	CH12	Narsami suliniutillu qanittuani receptorinik malussajasunik atuilluni radoneqassutsimik gammamillu qinngorneqassutsimik nakkutillineq
	CH13	Narsami radonip qinngornera qanoq annertutiginersoq paasilluarusullugu aammalu innuttaasut paasitinniarlugit angerlarsimaffimmi silaannaap qanoq pitsanngorsarneqarsinnaanera qinngorfigitinneq millisinniarlugu Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmik suleqateqarneq
	CH14	Biilinut tamanut uani aqqummi sukkanerpaaffissaq atuutissaaq
	CH15	Angallannermi annertuumik biilersuit oqimaatsut mikinerit ingerlaaqatigiittarnissaannik periarfissaq GML-ip misissussavaa

Sammissaq	ID	Iluarsiiissutissatut suliniutit
Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu	CH16	Angallannermik qaammaassaqqarneq Narsap illoqarfiani annertusarniarlugu illoqarfinni isumannaatsumik angalanissap paasititsiniutigineqarnissaa suliarineqassaaq. Meeqqanut mikinernut navianaatit annikillisaarniarlugit meeqqerivinnut meeqqallu atuarfinnut paasititsiniutissat aalajangersimasut suliarineqassapput
	CH17	Sanaartornermik suliallit piffissap annerpaartaani Narsap illoqarfiata avataaniitineqassapput innuttaasunik peqateqarnissamut periarfissat pakkersimaarniarlugit
	CH18	Tunisassiornermik suliallit nakkutigisami ineqartinneqassapput pulaartullu unnueqqusaassanngillat
	CH19	Innuttaasunut ataqqinnittumik torersumillu pissuseqarnissaat anguniarlugu sulisut, sanaartortut pulaartullu tamarmik pissuserissaarnissamik isumaqatigiisummut atsiortussaataassapput. Politikki una sulisut Kalaallit Nunaannut (Narsarsuarmut imaluunniit Qaqortumut) minneranniit aallarnissaannut atuutissaaq
	CH20	Kinguaassiutitigut nappaatit tuniluuttartunut, HIV/AIDS ilanngullugit, qaammaassaqqarnerulernissaa anguniarlugu sulisunik sammissaqartitsisarnerit ingerlanneqassapput
	CH21	Sulisunut usuup puuinik pissaqartitsineq
	CH22	Suliffiup nakorsiartarfiani kinguaassiutitigut nappaatinut (HIV ilanngullugu) misissortissinnaaneq aammalu siunnersuineq kiisalu pisariaqartillugu innersuussisinnaaneq periarfissaassapput
	CH23	Sulisut peqqissusaasa nakkutiginissaat aammalu Narsami Kommune Kujallermilu peqqissaasut paasissutissanik avitseqatigisarnissaat pisariaqartillugulu pissusilersuutit allanngortinniarlugit paasititsiniaanernik inerisaanerit
	CH24	GML-ip innuttaasunut kinguaassiutitigut nappaatit tuniluuttarnerat paasititsiniutigissallugu aammalu isumannaatsumik atoqateqartarnissaa kaammattuutiginiarlugu Narsami peqqissaasut suleqatigissavai
	CH25	Sulisut tamarmik (suminngaanneereri apeqqutaatinagu) atorfininnginnermi peqqissusaat misissorneqassaaq aammalu aalajangersimasumik misissorneqartassapput atorfinereeraangamik. Peqqissutsumik misissuineri pingaarnertut TB-rtoqarnerisq misissorneqartassaaq TB-mullu pasinartoqarsimappat suliniummi atorfinnup neqeroortoqartinnagu TB-mut katsorsaasoqaaqassaaq. Atorfininnginnermi kinguaassiutitigut nappaateqartoqarnerisq misissorneqassanngilaq
	CH26	Sanaartorfimmi ineqarfiugallartussami aammalu nunaqarfeerassami najugaqarfii inissaqarluartut sulisunit tamanit najugarineqassapput TB-p sulisut akornanni tuniluunnissaanut (aammalu illoqarfinni najugalinnut) navianaatit annikillisinnaarlugit
	CH27	GML-ip iluani tamani allaffeqarfiinilu pujortarnissaa sukannersumik inerteqqutaassaaq. Sulisut pujortarunnaarnissamut kaammattorneqartassapput suliffeqarfiup nakorsiartarfiani "qanoq ililluni pujortarunnaartoqassava" pissarsiarineqarsinnaallutik

Sammissaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Inuiaqatigiinni peqqissuseq isumannaallisaanerlu	CH28	Suliniuummi qaqugukkulluunniit aanngajaarniutini imigassamillu atuinnermut misissuisoqartassaaq, sulisut, sanaartortut pulaartullu paasisaasut soraarsinneqartassapput qimagutsinneqarlutilluunniit
	CH29	Sulisut silami timersornermut peqataanissamut kaammattorneqartassapput aammalu “isumannaallisaanermik paasisutissiinerit” sulisut angerlarallarnerninni ilaqtamminnut ingerlateqqissinnaasaat inerisarneqassallutik
	CH30	Sulisunik ineqartitsineri (sanaartorfimmi ineqarfiugallartussami aammalu ineqarfissami) timigissartarfeqassaaq allanillu aamma timersortarfeqassalluni
	CH31	Sulisut Narsami timersorluni unamminernernut peqataanissaat nutaanillu unammisitsineri pilersinneqartunik aamma tapersersuinissaat kaammattuutigineqartassaaq
	CH32	Sulisut ineqartinneqartut nerisassaannik pilersuisartut ilisimasatik aallaavigalugit nerisassat suliffimmut naapertuuttut tulluurtunik anertussusilerneqartassapput
	CH33	Ineqarfimmi pisiniarfik peqqinnartunik saniatigut nerineqarsinnaasunik peqartassaaq aammalu sumiiffiup pissarititaanik peqarniartassalluni
	CH34	Tarnikkut peqqinnissamik paasitsiniaanerit ingerlanniarlugit suliffeqarfik, Narsami peqqissaasut kKmmune Kujallerlu suleqatigiissapput
	CH35	Suliniutip sulisoqarnermi politikkaa pingaartumik suaassuseq, ammip qalipaataanik, atoqateqartarnek, innarlutit, peqqissutsip qanoq innera, upperisaq, politikikkut inissisimaneq, kattuffiit ilaasortaaffiit imaluunniit katissimaneq aallaavigalugit immikkoortitsinerit akuersaartuunngilaq
	CH36	Ataavartumik kalaallit sulilluurtut aammalu ingerlatsiviit suleqataalluurtut kommunep iluani iluatsilluurtut siammarterneqartassapput, siammasinnerusumillu siammarteriniarnermi nuna tamakkerlu nittarsaassisoqarsinnaalluni
	CH37	GML-ip ingerlatarisimasai ineqarfinnut “aningaasaliisussarsiornerit” ingerlateqqinneri
	CH38	Namminersorlutik Oqartussat malittarisassiaat naapertorlugit nunami nunarsuullu sinnerani nappaalanermut pilersaarutit

Sammissaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
Inuiaqatigiit aqqissuussaaneerit	SO1	Suliniuummi suliffissanut periarfissat aammalu taakkuninnga ingerlatsissagaanni suut piumasarineqarnerisut paasinarluurtumik paasisutissiissutigineqarnissaat

Sammissaq	ID	Iluarsissutissatut suliniutit
inuiaqatigiinnilu inooriaaseq	SO2	Kiffartuussivinni piusuni kiffartuussinermi ilungersunartorsiorfiusut paasiniaarlugit aammalu annikillissinnissaannut pilersaarummik ilusilersuiniarluni Kommune Kujalleq suleqatigineqassaaq
	SO3	Suliniutip inerisarneqarnerata kingunerisaanik GML-ip Kommune Kujalliullu akornanni innuttaasut amerleriaataat aallaavigalugu aqutsisunik suleqatigiisitsineq. Ilisimasaq taanna atorlugu Kommune Kujalliup suliarinnittussarsionnissaq pilersaarusiinnaalissavaa
	SO4	GML-ip Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu paasiniassavaa qanoq iliornikkut tunisassiornerup nalaani Narsami peqqinnissaqarfiup allilerneqarsinnaanera
	SO5	Narsap illoqarfiani Kommune Kujallermilu aqutsisut peqatigalugit periuseq nutaaq / eqqaavissaq uumasut toqunikut timaannut kiisalu eqqaavigineqartumut allannguutissat piumasagaataasut suussusersineqassapput
	SO6	Sumiiffimmi pinerlunnerup annertuseratarsinnaanera suliffeqarfiup sulisuminut, sanaartortuminut pulaartuminullu pissuserissaarnissamik isumaqatigiisummut atsiortitsineratigut annikillissarneqassaaq. Tamanna annertunerusumik sulisunut imaluunniit sanaartortunut pissuserissaarnissamik isumaqatigiisummut naapertuutinnigsumik pissusilersortunut, inuiaqatigiit akornanni pissuserissaarsimanngitsunut imaluunniit inatsisinik unioqqutitsisunut sukannersumik innersuussutitut malinnilluarnissamut suliniutit ingerlanneranni atuutsinneqassaaq
	SO7	Sulisinnaanermut sumiikkallarsinnaanermullu akuersissutitut tunngatillugu suliniuteqarnermi GML-ip SIRI suleqatigissavaa, aammalu nunamut isersinnaanermut akuersissuteqarnermut tunngatillugu taassumalu pitsaanerpaaffissaaniinnissaa qulakkeerniarlugu danskit nunanut allanut ministeeriaqarfia suleqatigissallugu. Taamatuttaaq Namminersorlutik Oqartussat sulisinnaanermut sumiikkallarsinnaanermullu allagartanik akuersisartutut pingaarnertut oqartussatut inissinneqassapput. Nunamut isersinnaanermut akuersissuteqartarnerup akuersissutinillu tunniussisarnerup pilertornerusumik pisarnissaa siunertaralugu suliniutip Suliffeqarnermut Naalakkersuisoqarfik suleqatigeratarsinnaavaa
	SO8	Suliniutimut tuluit oqaasii atorineqassapput, kisiannili isumannaallisaanermut tunngasut tamarmik, paasissutissat, tusarniaanerit aammalu ingerlatsinerneqallagaaq sumiiffimmi oqaasit illersorniarlugit kalaallisut danskisullu nutserneqarsimassapput
	SO9	GML-ip isumagissavaa kalaallisut oqaasit Kommune Kujallermi atorineqartut sumiiffimmi najugaqartut oqallittarfinni peqatigitillugit atorineqartassasut
	SO10	Kalaallit kulturianik najugaqartut kulturimut nukittorsaataasunik (soorlu kalaallit nerisassaataannik persuarsutigininnikkut, qajartornikut, puisinniarnikkut, paarnartarnikkut il.il.) sammissaqartarnerisigut tapersersuinissamut periarfissat GML-ip suussusersissavai
	SO11	Kalaallit ilaqqutaminnut ileqquminnullu piffissaqarniassammata sulinerneq piffissaq taakkununga naapertuuttunngorlugit aqqissuunneqassapput
	SO12	Narsap politiivi peqatigalugit illoqarfinni aanngajaarniutit atugaanerit nalilerneqassaaq illoqarfinmilu aanngajaarniutit atuinerup akiorniarnissaanut iliuusissanik inerisaasoqassalluni